

Møte torsdag den 9. juni kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 93):

1. Innstilling fra samferdselskomiteen om flytting av Luftfartstilsynet til Bodø (Innst. S. nr. 223 (2004-2005), jf. St.meld. nr. 32 (2004-2005))
2. Innstilling fra samferdselskomiteen om ein del saker på Samferdselsdepartementets område (Innst. S. nr. 224 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 64 (2004-2005))
3. Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene John I. Alvheim og Harald T. Nesvik om endringer i bioteknologiloven som åpner for preimplantasjonsdiagnostikk og forskning på befruktede egg (Innst. S. nr. 225 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:64 (2004-2005))
4. Forslag fra stortingsrepresentant Olav Gunnar Ballo på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 2. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 93):
«Stortinget ber Regjeringen om å utarbeide en samlet arealplan for de arealer som helseforetakene disponerer, og legge denne planen fram for Stortinget i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2006.»
5. Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om pensjonar frå statskassa (Innst. S. nr. 215 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 52 (2004-2005))
6. Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Heikki Holmås, Øystein Djupedal og Jørund Leknes om å gi opphold for irakiske flyktninger i Norge som fikk midlertidig opphold uten rett til familiegjenforening i 2000 og 2001 (Innst. S. nr. 229 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:65 (2004-2005))
7. Forslag fra stortingsrepresentant Heikki Holmås på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 31. mai 2005 (jf. Innst. O. nr. 86):
«Stortinget ber Regjeringen sette ned gebyret på søknad om statsborgerskap med utgangspunkt i selvkost.»
8. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 31. mai 2005 (jf. Innst. O. nr. 86):
«Stortinget ber Regjeringen innføre en frivillig seremoni ved tildeling av nytt statsborgerskap uten troskapsløfte.»
9. Referat

*Minnetale over tidligere stortingsrepresentant
Leiv Blakset*

Presidenten: Ærede medrepresentanter!

Tidligere stortingsrepresentant Leiv Blakset døde 22. mai, 76 år gammel.

Blakset ble født 28. desember 1928 på Herøy i Nordland, der faren hans var klokker og lærer. Da Blakset var to år gammel, flyttet familien til Nordfjordeid. De flyttet videre til Blakset i Stryn i 1946.

Etter realskoleeksamen på Nordfjordeid i 1946 og agronomeksamen ved Mindresunde jordbruksskule i 1949 ble Blakset gardbruker på slektsgarden på Blakset. Han var lærer ved siden av og tok utdanning ved Elverum offentlige Lærerskole i 1966. Som lærer tjenestegjorde han ved flere av skolene i Stryn kommune og var en tid rektor på Blakset skole.

Som gardbruker hadde Blakset en stor interesse for dyreavl, og gjennom årene hadde han mange dyr på utstilling, både hester og sauer. Han var med i styrende organ i Fjordhesten. Også fruktdyrking ble en av hans store interesser. Han var en aktiv idrettsutøver, særlig i langrenn og hopp, men også innen sommeridrett.

Blaksets aktivitet som politisk tillitsvalgt startet da han ble valgt inn i Innvik kommunestyre i 1955. Han fortsatte som medlem av kommunestyret da Innvik ble innlemmet i Stryn kommune og var ordfører fra 1977 til 1983. Han var medlem av fylkestinget i Sogn og Fjordane fra 1979 til 1985.

I tidsrommet 1977 til 1985 møtte Blakset mange ganger på Stortinget som 1. vararepresentant fra Senterpartiet i Sogn og Fjordane. Han ble valgt inn på Stortinget i 1985 og satt i to perioder.

I sin stortingsperiode var Blakset medlem av den utvidede utenriks- og konstitusjonskomiteen, forsvarskomiteen, forbruker- og administrasjonskomiteen, kommunalkomiteen og kirke- og undervisningskomiteen. Fra tiden i kirke- og undervisningskomiteen la han ned mye arbeid som saksordfører for etablering av TV2 med hovedkvarter i Bergen.

I sin stortingsperiode var Blakset henholdsvis 1. og 2. varapresident i Odelstinget.

Blakset var arbeidsom og utholdende. Med sin forsiktede og omgjengelige form vekket han tillit blant kollegaer og folk han møtte.

Blakset var en person med vidt interessefelt, og som villig tok på seg ansvar for samfunnsoppgaver både lokalt og i større sammenhenger. Han var en ivrig lokalhistoriker og var guide for mange turistgrupper til interessante historiske steder. Han la ned et stort arbeid i forberedelsen av 100-årsjubileet og reising av minnestein over Peer Gald, husmannsgutten som utvandret til Amerika.

Selv om Blakset hadde mange interesser og var glad i å reise, var det hjembygda og familien som stod hans hjerte nærmest. Han hadde en urokkelig tro på de rike verdiene som ligger i bygdesamfunn og lokal kulturarv. Han gledet seg over levende dugnadsånd og over det samholdet og fellesskapet som finnes i bygdesamfunnet. Og han gledet seg over ungdom som flyttet tilbake til hjembygda og satset på en framtid der.

Vi minnes Leiv Blakset med respekt og lyser fred over hans minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten: Det foreligger to permisjonssøknader:

- fra representanten André *Kvakkestad* om permisjon i dagene 9. og 10. juni for å delta i møter i regi av Europarådets parlamentariske forsamling i Venezia
- fra representanten Afshan *Rafiq* om fødselspermisjon fra og med 11. juni og ut Stortingets vårsesjon

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:

For Akershus fylke: Harald *Espelund*

For Oslo: Brit I. H. *Andreassen*

Presidenten: Harald Espelund er til stede og vil ta sete.

S a k n r . 1

Innstilling fra samferdselskomiteen om flytting av Luftfartstilsynet til Bodø (Innst. S. nr. 223 (2004-2005), jf. St.meld. nr. 32 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske fra samferdselskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Hans Gjeisar Kjæstad (H) [10:10:35] (ordfører for saken): Flyet med Luftfartstilsynet om bord har tatt av fra Oslo og befinner seg i luftrommet mellom Oslo og Bodø. Tårnet har allerede gitt klarsignal for landing. Med på ferden er også alle samferdselskomiteens partier, med unntak av Fremskrittspartiet. Fremskrittspartiet er det eneste partiet som ikke ønsker å flytte Luftfartstilsynet til Bodø. De vil selv redegjøre for sitt valg.

Det skal ikke underslås at mange Oslo-representanter kjempet hardt mot flytting av Luftfartstilsynet fra Oslo. Denne saksordføreren var én av dem. Men i 2003 sluttet Stortinget seg til Regjeringens forslag om å flytte. Vedtaket, som angav en flyttetid på tre år, vil selvfølgelig bli respektert. Slik er demokratiets spilleregler. Flertallet er tilfreds med at Regjeringen står fast på vedtaket om flytting av Luftfartstilsynet til Bodø.

Det har vært turbulens underveis. Under Luftfartstilsynets opprinnelige flyttestrategi var det få som ønsket å flytte med tilsynet til Bodø. Rekruttering av nye medarbeidere har heller ikke vært lett. I en rapport slo Havari-kommisjonen for sivil luftfart og jernbane fast at Luftfartstilsynet ikke hadde fungert tilfredsstillende på alle områder. Samferdselsdepartementet og Luftfartstilsynet ble bedt om å utarbeide en handlingsplan for å styrke de områdene som ikke hadde fungert tilfredsstillende.

I debatten om flytting er det viktig å minne om at flytransport er en meget sikker transportform. Flertallet forutsetter at Luftfartstilsynet hele tiden skal fungere tilfredsstillende, slik at tilsynet sammen med flyselskapene og Avinor fortsatt skal sørge for flysikkerhet på internasjonalt toppnivå.

Ledelsen i Luftfartstilsynet har fulgt opp med en handlingsplan for å forsere fremdriften i flytteprosessen. Det har ført til en ny giv i arbeidet med lokalisering til Bodø.

En rekke personellrettede tiltak basert på økonomiske insitamenter, opplæring og rekruttering av personell med utradisjonell fagbakgrunn har vært avgjørende for prosessens dynamikk. For enkelte stillingers vedkommende skal det i en overgangsfase være dobbelt bemanning inntil ansatte får tilfredsstillende opplæring og erfaring. Luftfartstilsynet antar å kunne ha 70–90 tilsatte på plass i Bodø i løpet av høsten 2005. Kompetansekrav tilsvarende andre europeiske luftfartstilsyn skal fortsatt gjelde.

Fortsatt ønsker vi informasjon på egnet måte om fremdriften i bemanning og flytteprosess, og hvorvidt sikkerheten påvirkes av dette. Samferdselsdepartementets tette oppfølging av Luftfartstilsynets handlingsplan, som fremgår av vedlagte brevveksling, er forbilledlig.

Flyttekostnadene, opprinnelig anslått til 116 mill. kr, vil øke med rundt 20–30 mill. kr. Årlige driftskostnader vil grovt regnet øke med 10–20 mill. kr etter forslagene i denne meldingen.

Flertallet er innforstått med at flyttekostnadene og driftskostnadene for Luftfartstilsynet i Bodø vil overstige de beløp som tidligere er lagt til grunn. Ved de årlige budsjettbehandlingene vil Stortinget på vanlig måte fatte nødvendige vedtak om oppfølging, også av flytte- og driftskostnadene for tilsynet.

Jeg gjentar at gjennom hele prosessen forutsetter flertallet at flysikkerheten er styrende for tempoplanen og flytteprosessens praktiske innretning. Det er viktig at Luftfartstilsynet lykkes i å ansette nøkkelpersonell innen de flytekniske stillingskategorier. Den kompetanse som er en forutsetning for de internasjonale godkjenningsregler som gjelder for luftfartstilsyn, må opprettholdes.

Flertallet tar til etterretning at det ansettes tre helikopterinspektører, der arbeidssted skal tilpasses den enkelte. Fleksibilitet er en forutsetning for en friksjonsfri flytteprosess.

Som Oslo-representant har jeg kjempet mot at Oslo skal miste Luftfartstilsynet, men ikke mot at Bodø blir stedsvalget når terningen først er kastet. Når Luftfartstilsynet nå flytter fra Oslo, er det med et visst vemod, men med et varmt hjerte, jeg ønsker Nordland og bodøværingene hjertelig til lykke med en ny institusjon og spennende, nye arbeidsplasser.

Tor-Arne Strøm (A) [10:15:33]: Det er nå slik at vi kan være enige om at flyttingen av Luftfartstilsynet til Bodø hadde kommet inn i et galt spor. Bakgrunnen for å flytte Luftfartstilsynet til Bodø var ønsket om å videreutvikle luftfartsmiljøet i Bodø og styrke byen som region-senter. Samferdselsministeren skal ha ros for at hun grep inn og fikk flytteprosessen på rett spor. Samtidig vil jeg gi

honnør til saksordføreren for en ryddig håndtering av denne saken. Det har han selv redegjort for på en glimrende måte.

Jeg skjønner, og jeg har stor forståelse for, at ingen i utgangspunktet ønsker å flytte fra der de har sitt hjem, der barna går på skole, der partneren har sitt arbeid, og der alle har sin sosiale omgangskrets. Derfor skjønner jeg at mange ansatte har vært sterkt misfornøyd med vedtaket Stortinget fattet om å flytte Luftfartstilsynet til Bodø. Det er legitimt å være imot. Da er det viktig at det finnes en entusiastisk ledelse som ser på mulighetene og legger forholdene til rette for å få alle ansatte med seg på laget, for å lykkes med flyttingen etter at vedtakene er fattet.

Derfor er det helt rett at det nå er stilt en virkemiddel-pakke til rådighet for å gjøre det mer attraktivt å begynne å jobbe i Bodø. Jeg håper det vil holde, jeg er rimelig sikker på det. Men det forutsetter at samferdselsministeren, sammen med dagens direktør, fortløpende vurderer om de virkemidlene som nå ligger der, faktisk virker. Jeg tror ikke jeg tar munnen for full når jeg sier at hvis det viser seg at det må sterkere lut til, altså nye, andre virkemidler, får ministeren – uavhengig av hvem som er minister etter valget – komme tilbake til Stortinget med det.

Jeg tror at her finner vi kjernen til de problemene flytteprosessen hadde veldig lenge – en ledelse som var lite flyttevillig og ikke la til rette verken for å utnytte de tilbudene Bodø kommune ville gi dem som flyttet, eller andre ting. Da samferdselsministeren fikk oppsigelsen fra den gamle direktøren på bordet 1. februar i år, åpnet dette for å gripe fatt i prosessen på en helt annen måte, og få en helt annen dialog. Det virker for meg som om prosessen nå er på rett spor. Men vi må hele tiden følge med i hvordan flytteprosessen utvikler seg.

I meldingen blir det forutsatt at i løpet av høsten 2005 skal mellom 70 og 90 personer være på plass i det nye senteret til Luftfartstilsynet i Bodø. Det er bra at det nå åpnes for å ta i bruk de ressurser som det militærflyfaglige miljøet utgjør. Uten at jeg er den fremste eksperten på kvalitetskrav og kunnskapskrav til de ansatte i Luftfartstilsynet, synes jeg det var meget spesielt slik det i en lang periode ble praktisert, at militær kompetanse ikke var brukbar, slik vi oppfattet det.

Norge skal ha en luftfartsmyndighet som nyter stor internasjonal anerkjennelse.

Jeg regner med at det er i alles interesse at denne flyttesaken nå finner sin løsning. Vi har fått garantier fra Arbeiderpartiets ypperlige ordfører i Bodø for at det ikke skal stå på kommunen med hensyn til å finne løsninger. De skal hjelpe de ansatte som velger å flytte til Bodø, slik at de trives der, og hele familien skal få føle nordnorsk gjestfrihet. Det er jeg helt sikker på at de klarer.

Jeg forutsetter at Stortinget fortløpende blir orientert om hvordan det går, og hvis det oppstår problemer, at ministeren – uansett hvem det er etter valget, som jeg har sagt tidligere – umiddelbart kommer til Stortinget så vi sammen kan finne løsninger.

Jeg må til slutt komme med et hjertesukk. Det får bli et hjertesukk pluss litt til. Det går til representantene fra Fremskrittspartiet. Jeg skal referere noe av det som står i innstillingen fra samferdselskomiteen:

«Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Thore A. Nistad og Kenneth Svendsen, viser til sine merknader i forbindelse med vedtaket om flytting av Luftfartstilsynet fra Oslo til Bodø, jf. Innst. S. nr. 222 (2002-2003) hvor disse medlemmer gikk imot flytting til Bodø.»

Jeg refererer videre:

«Disse medlemmer mener at mange grunnleggende forutsetninger for flyttingen til Bodø så langt ikke er blitt oppfylt og at samferdselsministeren derfor – og jeg vil gjerne understreke: derfor – «bringer flyttesaken tilbake til Stortinget for ny politisk behandling. Disse medlemmer legger til grunn at alle kostnader i forbindelse med en reversering av forslaget legges frem for Stortinget.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen stoppe flytteprosessen av Luftfartstilsynet til Bodø, og snarest bringe spørsmålet om flytting av Luftfartstilsynet tilbake til Stortinget for ny behandling.»»

Da kan man ikke samtidig reise rundt i Nordland fylke, og i Bodø, og si at man er for at Luftfartstilsynet skal flyttes til Bodø. Det står vitterlig svart på hvitt at både representanten Kenneth Svendsen, Thore A. Nistad – og Fremskrittspartiet – går imot at Luftfartstilsynet skal flyttes til Bodø. Det man reiser rundt og forteller, er da ren og skjær blank løgn, i og med at man har vært imot. Jeg synes det er riktig at man kan stå oppreist og si at man er imot, men ikke å håndtere det på en slik måte.

Presidenten: Presidenten vil være forsiktig med å bruke benevnelse som «løgn» overfor andre representanters uttalelser, som representanten Tor-Arne Strøm nå gjorde. Presidenten tror det vil være fornuftig å prøve å finne andre og mer parlamentariske uttrykksformer for ettertiden.

Morten Høglund (FrP) [10:22:18]: Jeg må først få lov å replisere til den foregående taler at vår samferdselspolitiske talsmann, Kenneth Svendsen, i denne sak har vært fristilt og således vil stemme for flytting til Bodø. Han er fristilt også ved behandlingen av denne saken i dag, så det medfører ikke riktighet, det representanten Strøm her hevder.

Å flytte Luftfartstilsynet fra Oslo til Bodø er en svært krevende flytteprosess. Dette tror jeg det er allmenn enighet om, og det er mye som taler for at det ikke var særlig fornuftig i det hele tatt å starte på dette prosjektet. Mange av de forutsetningene og lovnadene som ble gitt forut for det opprinnelige flyttevedtaket, kan i dag ikke oppfylles. Vi har nå kommet i en situasjon hvor Regjeringen vil gjennomføre flyttingen uansett kostnader og uavhengig av om dette gir et optimalt faglig tilsyn – for det kan ikke stikkes under stol at man har måttet foreta visse grep for å komme i mål. Jeg skal først vise til brev fra den nye luftfartsdirektøren til departementet, datert 2. mars i år, som omtaler senkingen av ansettelseskrav:

«Luftfartstilsynet foretar nå en ny vurdering av skal/bør-krav, kombinert med kompenserende tiltak der hvor potensielle kandidater vil være aktuelle etter tilpasning, det være seg kompetansemessig eller erfaringsmessig.»

Dette kan ikke tolkes på annen måte enn at man må foreta grep for å få fylt opp alle stillinger, og at man ikke har tilstrekkelig med søkere med den utdannelse eller erfaring man har vært vant til å ha. Dette er alvorlig, svært alvorlig. Og når man kombinerer det nevnte sitatet med å lese brevet fra Havarikommisjonen for sivil luftfart og jernbane, datert 6. januar i år, blir man utrygg. Jeg skal si-tere fra det nevnte brevet:

«Dersom kontinuerlig forbedring av flysikkerheten fortsatt skal være et overordnet mål også for norsk luftfart, noe HSLB oppfatter det er både politisk og faglig enighet om, er HSLBs vurdering at LT pr. i dag ikke fungerer tilfredsstillende – både sett i forhold til store utfordringer knyttet til gjennomføring av flyttevedtaket og det økte tilsynsfokus som er påkrevd i tider med omfattende omstillinger innen norsk luftfart.»

Når Fremskrittspartiet i dag fremmer forslag om å reversere, eller rettere sagt stoppe flyttingen av Luftfartstilsynet, er det ikke fordi vi for enhver pris vil ha en omkamp, men fordi vi faglig er svært urolige, og fordi vi ikke føler oss trygge på at den flytteprosess som nå pågår, gir oss det beste luftfartstilsyn. Vi registrerer at man nå er i ferd med å besette alle ledige stillinger, men ikke uten at man har foretatt omfattende grep – økonomisk og i forhold til kompetanse. Det økonomiske kan man dog leve med, selv om man også her går langt utenfor opprinnelige forutsetninger. Men å inngå faglige kompromisser ved ansettelse til et luftfartstilsyn er ikke bare forunderlig, jeg vil nesten si det er rystende.

Jeg skal ta et sitat til fra det nevnte brevet fra Havarikommisjonen:

«Flere vestlige land gikk for noen år siden gjennom lignende og svært omfattende endringer. Studier av slike prosesser er interessant og lærerik lesning. Det viser seg nemlig at en ikke erfarte noen signifikant økning i antall ulykker og alvorlige hendelser under selve omstillingene, men at enkelte land (bl.a. USA og Sveits) i etterkant over noen få år opplevde en opphopning av alvorlige ulykker som kunne spores tilbake til rasjonalisering og svak endringsledelse, samt utilstrekkelig sikkerhetsregulering og myndighetstilsyn.»

Det er altså ikke ubetydelig risiko vi her snakker om.

Nå skal vi ikke spre frykt. Jeg vet at alle ønsker et best mulig luftfartstilsyn. Men her er det spørsmål om man ikke bør erkjenne at nok er nok. Vi prøvde – det gikk ikke. La oss droppe prestisjen og erkjenne at dette flyttevedtaket ikke lot seg gjennomføre i henhold til forutsetningene uten for store omkostninger økonomisk og faglig.

Jeg vil få lov til å ta opp Fremskrittspartiets forslag i innstillingen.

Presidenten: Representanten Morten Høglund har tatt opp det forslaget han refererte til.

Geir-Ketil Hansen (SV) [10:27:40]: Det er jo bred enighet i komiteen om å gi full tilslutning til den flytteprosessen som nå pågår, og sågar gi honnør for den fine og gode måten dette ledes på nå. Hele flytteprosessen har fått en ny giv etter at man har etablert en ny ledelse ved Luftfartstilsynet. Det er med trygghet man fullt ut kan gi sin støtte til at denne prosessen skal fullføres. Det gav også saksordføreren, Hans Gjeisar Kjæstad, en utmerket orientering om i sitt innlegg.

Jeg er i likhet med representanten Strøm litt forbauset over at Fremskrittspartiet fortsatt driver denne kampen mot flytting, og sågar fremmer forslag her i salen om at man skal ta saken opp på nytt. Representanten Høglund orienterte om begrunnelsen, og trakk fram det økonomiske. Her er det snakk om 20–30 mill. kr ekstra i kostnader. Nå har ikke Fremskrittspartiet vært kjent for å spare og se på krona i enhver sammenheng her i Stortinget. De er vel det partiet i Stortinget som vil bruke mest penger, så at man trekker fram akkurat det argumentet her, virker besynderlig.

Det er ett forhold ved flytteprosessen som det ikke har vært så mye fokusert på og orientert om – jeg kan ikke se at det har vært nevnt – nemlig at det også har vært en forutsetning at det i Bodø skal bygges et nybygg til Luftfartstilsynet. Tilsynet skal altså flytte inn i egne lokaler, og det vil jeg mene vil legge grunnlaget for en god framtidig drift. At man også i framtiden vil stå overfor utfordringer når det gjelder å rekruttere personell, skal man ikke undervurdere, så at tilsynet som sådant kan etableres i skikkelige lokaler, er svært viktig for framtiden.

Jeg har derfor egentlig tatt ordet for å stille statsråden spørsmål om hvordan det er med de planene, når skal man komme i gang. Jeg registrerer at når det gjelder andre tilsyn som er flyttet, har man tatt tidlig tak i det med å bygge nybygg og etablere tilsynet i permanente lokaler. Så mitt spørsmål går til statsråden: Når skal man sette i gang med nybygget i Bodø?

Jan Sahl (KrF) [10:30:19]: Det er ingen tvil om at omstillingsprosessen som norsk luftfart er i ferd med å gjennomføre, er omfattende. Kristelig Folkeparti mener det var helt nødvendig å se på organisering og bemanningsressurser med nye øyne. Omstillingsprosessen skal gå sin gang, men ingen skal noensinne være i tvil om at sikkerheten har første prioritet. Jeg er glad for at det er bred enighet mellom storting og departement om at det er ingenting som er viktigere enn at sikkerheten i luften ivaretas – og stadig oppgraderes.

Samtidig må det være klart at den omstillingsprosessen som er på gang, er nødvendig og vil fortsette, selv om tempoet settes noe ned.

Kristelig Folkeparti holder stø kurs i flytteprosessen med Luftfartstilsynet til Bodø. Vi gleder oss over den vending saken nå har tatt. Flyttingen er vedtatt av Stortinget og skal gjennomføres. Luftfartsmiljøet i Bodø er solid og har allerede ansvaret for en betydelig del av den sivile så vel som den militære luftfarten i landet. Bodøs solide luftfartsmiljø ønsker tilsynet velkommen.

Flytteprosessen har vært krevende. Under Luftfartstilsynets opprinnelige flyttestrategi var det få som ønsket å flytte med tilsynet til Bodø. Rekruttering av nye medarbeidere har heller ikke vært lett.

Etter at den tidligere lederen for tilsynet trakk seg fra stillingen 1. februar 2005, ble ny luftfartsdirektør ansatt på midlertidig basis. Den nåværende ledelsen i Luftfartstilsynet la 2. mars fram en revidert plan for flytteprosessen, på oppdrag fra departementet. Det har ført til en ny giv i arbeidet med lokalisering til Bodø. Nå står godt kvalifiserte søkere i kø for å få jobb. Gjennom en rekke personellrettede tiltak basert på økonomiske insitamenter, opplæring og rekruttering av personell med utradisjonell fagbakgrunn mener Luftfartstilsynet å kunne ha 70–90 tilsatte på plass i løpet av høsten 2005. Tilsynets plan er å gjennomføre flyttingen i all hovedsak innen 1. januar 2007, i tråd med Stortingets vedtak. Endrede strategier for rekkefølgen av utlyste stillinger, mulighet for ansettelse av søkere med militær bakgrunn, direkte søk etter aktuelle kandidater, lønn som virkemiddel og sosial tilrettelegging har bidratt til at flytteprosessen har skutt fart.

Kristelig Folkeparti legger fortsatt til grunn at flyttingen av Luftfartstilsynet til Bodø skal gjennomføres i tråd med Stortingets tidligere vedtak, og at tilsynet hele tiden skal fungere tilfredsstillende – under hele prosessen.

Kristelig Folkeparti forutsetter på samme tid at flysikkerheten er styrende for tempoplanen og flytteprosessen praktiske innretning. Det er viktig at Luftfartstilsynet lykkes i å ansette nøkkelpersonell innen de flytekniske stillingskategorier, og at Luftfartstilsynet opprettholder den kompetanse som er en forutsetning for de internasjonale godkjenningsreglene som gjelder for luftfartstilsyn.

Fremskrittspartiet har vært imot flytteprosessen hele veien, men det er likevel utrolig at de nå vil reversere en langt kommet prosess og kreve saken tilbake til Stortinget. Jeg ser av nordlandsmedia at representanten Kenneth Svendsen smykker seg med at han er fristilt av partiet og kan stemme for, men det skjuler ikke det faktum at han har tapt saken i eget parti. Fremskrittspartiets manglende distriktspolitikk kommer svært klart til syne i denne saken.

Så til Arbeiderpartiet og SV, som noe motvillig stemmer for denne flyttingen – fordi noe annet ville ha vært umulig foran et valg – men som etter sterkt påtrykk fra LO i sine landsmøter har programfestet at de ikke vil flytte ut flere statlige arbeidsplasser fra Oslogryta. Vi merker oss de rød-grønnes signal til Distrikts-Norge: Med de rød-grønne er det slutt. De vil beskytte sentrale strøk mot slike overgrep som utflytting av statlige arbeidsplasser. Jeg har medynk med Senterpartiet, som skal inngå i et slikt fellesskap.

Jorunn Ringstad (Sp) [10:34:57]: Det er positivt å konstatere at eit fleirtal i komiteen står fast på vedtaket om at Luftfartstilsynet skal flyttast til Bodø, slik Stortinget tidlegare har slutta seg til. Senterpartiet har heile tida vore positivt til flyttinga. Vi har hatt tru på at flytteprosessen ville bli vellukka.

Eg registrerer at det no blir opplyst at Kenneth Svendsen frå Framstegspartiet er fristilt i denne saka. Men då undrar det meg at han står bak dei merknadene som Framstegspartiet har i innstillinga, for her står det både «Kenneth Svendsen» og «Thore A. Nistad», som er medlemmene frå Framstegspartiet i komiteen. Dersom Kenneth Svendsen er fristilt, må det vere utanom komiteen og utanom Stortinget. Han står bak det som Framstegspartiet har gjort i komiteen i denne saka.

Flytteprosessen har vore krevjande. Spesielt i starten syntest flytteprosessen å vere på feil spor, i og med at få ynskte å flytte med tilsynet til Bodø. Det syntest òg vanskeleg å rekruttere nye medarbeidarar. Difor er det grunn til å vere tilfreds med den planen som den noverande leiinga har lagt fram, ein plan for å forsere framdrifta i flytteprosessen i forhold til det som såg ut til å vere realitetane ei tid. Personellretta tiltak basert på økonomiske incitament, opplæring og rekruttering av personell med utradisjonell fagbakgrunn har i tillegg ført til positiv rekruttering.

Senterpartiet har merka seg at flyttekostnadene på grunn av ulike tiltak vil auke, og at òg driftskostnadene vil auke etter forslaga i meldinga. Vi er innstilte på at Stortinget i dei årlege budsjetthandsamingane skal gjere dei nødvendige vedtaka som gjeld flytte- og driftskostnadene.

Det er grunnleggjande at Luftfartstilsynet held ved lag den kompetansen som er føresetnaden for at tilsynet heile tida skal kunne fungere tilfredsstillande. Dette er avgjerande for at Luftfartstilsynet saman med flyselskapa og Avinor skal kunne syte for flytryggleik på internasjonalt toppnivå.

Eg konstaterer at den noverande leiinga har ei god hand om prosessen, at han går godt. Eg meiner at framdrifta er forsvarleg, og at prosessen blir gjennomført på ein måte som leiinga i dag fortener honnør for.

Statsråd Torild Skogsholm [10:37:55]: For Regjeringa er det en overordnet målsetting å ta hele landet i bruk. For å sikre en balansert regional utvikling er det viktig at det blir etablert kompetansearbeidsplasser også utenfor hovedstadsområdet. I denne sammenheng er det av betydning at også staten bidrar gjennom lokalisering av sin virksomhet.

På bakgrunn av bl.a. dette gikk Regjeringen i St.meld. nr. 17 for 2002-2003 inn for å flytte flere tilsyn ut av hovedstadsområdet. Ut fra ønsket om å videreutvikle luftfartsmiljøet i Bodø og styrke byen som regionsenter gikk Regjeringen inn for at Luftfartstilsynet skulle flyttes nettopp til Bodø.

Forslaget om å flytte utvalgte tilsyn ut av hovedstadsområdet fikk bred tilslutning i Stortinget. Flyttingen av Luftfartstilsynet til Bodø har vært krevende, og det har vært en god del uro rundt flytteprosessen. Jeg har derfor funnet det nødvendig å legge fram denne stortingsmeldingen om flyttingen.

I meldingen har jeg gjort rede for status i flytteprosessen og de grep jeg har tatt for å sikre at flyttingen blir gjennomført i tråd med Stortingets vedtak. En underlig-

gende forutsetning for hele prosessen har vært at flysikkerheten ikke skal svekkes som følge av flyttingen.

Etter min vurdering har de tiltakene som er satt i verk, og som er beskrevet i meldingen, bidratt til å gi en ny giv i flytteprosessen. Tiltakene vil også etter min vurdering sikre at Luftfartstilsynet kan beholde sin kompetanse og fungere mest mulig normalt i flytteperioden.

Jeg vil nytte anledningen til å rose dem som har stått på og bidratt til at flytteprosessen har kommet inn i et bedre spor. Jeg finner det samtidig riktig å takke dem som har sitt virke i Luftfartstilsynet i Oslo, og som av ulike grunner ikke ønsker å bli med tilsynet til Bodø. Jeg vil berømme dem for deres lojalitet til Luftfartstilsynet og for deres arbeidsinnsats gjennom mange år.

Jeg vil også svare på det spørsmålet jeg fikk av representanten Geir-Ketil Hansen. Det arbeides med en vurdering av ulike alternativer for permanente lokaler for Luftfartstilsynet i Bodø. Ifølge tilsynet selv har det kommet mange gode alternativer på bordet, som det nå jobbes videre med.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en talletid på inntil 3 minutter.

Torny Pedersen (A) [10:41:16]: I årsmeldingen for 2004 fra Luftfartstilsynet står det:

«Nye Luftfartstilsynet skal være operativt i Bodø i januar 2007. Uavhengig av nyetableringen vil Luftfartstilsynet fortsette sitt flysikkerhetsarbeid, og gjennomføre sine oppgaver på en effektiv og brukervennlig måte.»

Dette er meget betryggende ord når tilsynet samtidig sier det skal føres et godt og kvalitativt tilsyn som ikke skal svekke aktørenes posisjon i forhold til utenlandske konkurrenter.

Det skal ikke benektes at flyttingen til Bodø har vært og fremdeles er krevende, men heldigvis har man ryddet unna personstridigheter. Etter at Otto Lagarhus overtok som direktør 1. februar i år, ble det foretatt en vurdering av ansettelseskravene ut fra internasjonale anbefalinger. Det viste seg at man også kunne åpne for ansettelser av kandidater med militær bakgrunn, noe som det tidligere er sagt nei til.

Tilsettingene i Bodø ser ut til å gå bra, og flere av de ansatte i Oslo kan nå tenke seg å arbeide i Bodø. Grunnet flere omstendigheter i forbindelse med flytteprosessen viser det seg nå at flyttingen vil bli noe dyrere enn forutsatt. Det er selvfølgelig beklagelig, men jeg er veldig glad for at et bredt flertall i Stortinget allikevel mener at flyttingen skal gjennomføres.

Det er beklagelig at Fremskrittspartiet vil stoppe flytteprosessen. Hva vil det koste, også for de menneskene som vil bli kastet ut i en uviss framtid? Hvor mange vil da være igjen i Luftfartstilsynet? Representanten Kenneth Svendsen fra Fremskrittspartiet sier han vil stemme for flyttingen. For to år siden stemte han ikke i det hele tatt. Nå vil han altså stemme for, men skriver allikevel en krass merknad om stans av flyttingen. Hva er det for slags dobbelt bokholderi?

Samtidig trekker han inn i avisen Nordland avstemmingen til Arbeiderpartiets representanter fra Nordland angående flytting av hovedkommandoen fra Reitan til Jåttå – jeg tapte den avstemmingen, men det ville vært oppsiktsvekkende om jeg i et forslag i ettertid skulle foreslå å tilbakeføre hovedkommandoen til Reitan. Det må være en viss respekt i forhold til flertallsvedtak som Stortinget fatter. Det burde gjelde alle partiene.

Vi snakker om 140 kjærkomne arbeidsplasser som Bodø kommune i framtiden skal være vertskommune for, noe som Arbeiderpartiet hele tiden har vært enig i.

Søren Fredrik Voie (H) [10:44:43]: Jeg har aller først lyst til å gi ros til statsråden for den prosessen som nå er i gang i Luftfartstilsynet. Selv om noen av oss som er statsrådets gode støttespillere til daglig, syntes at det gikk litt trått i starten, synes jeg nå, når dette kom inn på rett spor, at det også er grunnlag for å gi ros og honnør. Jeg synes også det er grunn til å peke på betydningen av å ha en aktiv, god, entusiastisk og glødende ledelse for å få til endringer, enten det gjelder statsforvaltningen, flyttevedtak eller iverksetting av Stortingets vedtak i det hele tatt. I så henseende har denne saken og denne prosessen stor overføringsverdi til veldig mye annet som vi også driver med i denne salen, og som ulike statsråder har ansvaret for.

Som storforbruker av flytjenester synes jeg det også er gledelig å registrere at både statsråden og øvrige aktører på dette området understreket behovet for at flysikkerhet fortsatt står i sentrum. Det at sikkerheten ikke skal reduseres, men tvert imot økes mens flytteprosessen pågår, er både A, B og C i det arbeidet som skjer.

Det som forbauser meg, i likhet med flere andre som har hatt ordet her, er Fremskrittspartiets holdning i denne saken. Fremskrittspartiet har i mange henseender påpekt at Stortingets vedtak skal gjennomføres. I denne sammenheng har Stortinget fattet et klart vedtak, men Fremskrittspartiet prøver etter beste evne både å spre desinformasjon og trenere vedtaket så langt de måtte formå. Jeg synes det er å tale med minst to tunger når representanten Kenneth Svendsen skriver en serie med negative merknader og argumenter mot flytting, som ender opp med å foreslå å stoppe det vedtaket som Stortinget har fattet, og som nå er i ferd med å gjennomføres med stor suksess, og i andre sammenhenger går ut og sier at det som han selv har skrevet i sine merknader i innstillingen, er han ikke for. Jeg synes det er under en stortingsrepresentants verdighet å oppføre på en slik måte.

Det brukes også som argumentasjon at dette er økonomisk kostbart, det må settes inn noen incitament for å få prosessen gjennomført på en god måte. Hva ville dette ha kostet hvis vi nå, etter å ha satt i gang denne prosessen og kommet halvveis i flyttingen, skulle ha stoppet opp og gått tilbake til scratch?

Det finnes ikke hold i Fremskrittspartiets økonomiske argumentasjon – heller ikke i denne saken.

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen.

Morten Høglund (FrP) [10:48:01]: Foregående taler sa noe i likhet med at vedtaket nå «gjennomføres med stor suksess». Hva man legger i ordet «suksess», er kanskje noe ulikt. I hvert fall er det ikke slik vi ser det.

Representanten Hansen sa at vi bruker en økonomisk begrunnelse.

I mitt første innlegg sa jeg at «det økonomiske kan man dog leve med», og prøvde å fokusere på og konsentrere meg om de faglige innvendingene. Det er det som er vår bekymring. Ja, vi kan alltid bruke noen ekstra millioner, selv om *det* selvfølgelig isolert sett i og for seg er problematisk, men kanskje ikke hovedproblemet.

Representanten Sahl henviste til et generelt utsagn som «Fremskrittpartiets manglende distriktpolitikk». Jeg synes at det var langt unna å treffe i forhold til det som er sakens kjerne i dag. Og hvis vi skal legge den type argumentasjon til grunn: I en annen komite som jeg kjenner enda litt bedre, skal vi i løpet av dagen avgi en innstilling om en omfattende sak hvor jeg tror at både jeg og representanten Sahl kunne sette oss ned og se hvem som etter disse kriteriene er mest distriktsvennlige – hvis det er slik vi ønsker å argumentere. Dette angriper vi ut fra en faglig bekymring, problemstillinger som er reelle, som er påpekt av flere instanser. Og flere talere her i dag har også sagt at dette er krevende, dette er vanskelig, dette har ikke gått så lett som man forutsatte. Så det kan jo ikke være slik at dette er noe vi har funnet på alene!

Kenneth Svendsen (FrP) [10:50:25]: Jeg vet ikke om presidenten har registrert det, men det er slik at valgkampen i Nordland har startet. Og her i salen har det falt mange ord, bl.a. fra Tor-Arne Strøm, Torny Pedersen, Jan Sahl og flere, om at det er under Stortingets verdighet, at Svendsen taler med to tunger, at det er løgn, dobbelt bokholderi, osv.

Når det gjelder komiteens arbeid, er det min plikt å sørge for at partiets flertalls syn kommer til uttrykk i merknader. Det er en plikt jeg setter høyt, og den har jeg gjennomført. Men så er det samtidig slik at jeg er så heldig at jeg er i et parti der det er høyt under taket. Derfor blir jeg i denne saken fristilt – og kommer til å stemme for Bodø – slik jeg ble fristilt forrige gang under behandlingen av samme sak. Da var jeg dessverre utbyttet, men jeg var fristilt og kunne ha stemt for Bodø da også.

Så blir det hevdet at jeg i nordlandsavisene skryter av at jeg er fristilt. Det er helt feil. Jeg konstaterer et faktum. Jeg er fristilt og kommer til å stemme for Bodø.

Derimot er jeg forbauset over at Strøm og Pedersen er så høyt på banen her. Jeg husker at da vi behandlet saken om flytting fra Reitan til Jåttå, ble Torny Pedersen tvunget av Arbeiderpartiet til å stemme imot Bodø, men for Stavanger. Heldigvis er jeg i et parti der det er høyt under taket. Og jeg kommer til å stemme for Bodø.

Statsråd Torild Skogsholm [10:52:07]: Jeg vil gi uttrykk for at jeg er veldig glad for at det har vært og er en såpass bred oppslutning om denne flyttingen. Og når vi nå har vært gjennom en krevende periode hvor det har vært viktig og riktig å ta noen grep, ser vi at prosessen er inne i et godt spor. Det som flere har vært inne på, og som jeg

har lyst til å understreke, er at det som har vært helt avgjørende for oss i hele prosessen, er at vi føler oss trygge på at tilsynet, tilsynet med sikkerheten, skal fungere hele tida.

Jeg vil understreke at jeg lever med den troen at det går an å bo andre plasser i landet enn her og samtidig ha kompetanse på viktige områder, slik som luftfart. Det som ble brukt som faglige innvendinger mot at man skal kunne enten ha eller bygge opp kompetanse andre plasser, kan jeg ikke være med på. Bodø er et godt sted å ha Luftfartstilsynet.

Jeg har og lyst til å understreke at det som er kommet fram fra Fremskrittpartiet når det gjelder Havarikommisjonens innspill, må enten skyldes en misforståelse eller at man ikke har lest godt nok det som er lagt fram her. Det Havarikommisjonen har sagt, er at de tilråd departementet at det utarbeides en handlingsplan i samråd med Luftfartstilsynet for å rette opp de mest utsatte områdene. Det har vi vist i meldingen at allerede er gjort, og de tilbakemeldingene vi har fått fra Havarikommisjonen i så måte, tilsier at vi har gjort det de har bedt oss om.

Jeg vil og vise til at når det gjelder de kvalifikasjonskrav som har vært satt her, viser situasjonen på dette området at det ikke ser ut til å være så vanskelig som man tidligere kunne få inntrykk av. Luftfartstilsynet har gått gjennom de internasjonale tilrådingene på nytt, og der stilles det to typer krav: Krav til ansettelse og krav til ferdig utdannede inspektører. Det betyr at eventuell manglende kompetanse kan kompenseres gjennom opplæring. Tilsynet vil i begge henseender legge seg på samme nivå som andre europeiske luftfartstilsyn, og har justert kravene i tråd med dette.

Jeg føler meg trygg på at den utviklingen vi ser, og det som nå skjer med hensyn til ansettelse osv. i Bodø, er et godt spor, et riktig spor. Vi har all grunn til å føle oss trygge på at sikkerheten er godt ivarettatt.

Petter Løvik (H) [10:55:25]: Det har vore ein veldig interessant debatt fordi det er kome fram vitnesbyrd både om interne prosessar, sigrar og tap i gruppene, og om andre diskusjonar som er gått i forkant, og som framleis går, i denne saka. Men det som er det aller viktigaste, er at vi i dag får ei brei tilslutning til å fortsetje den flytteprosessen som no er i gang, og at vi har tru på at dette må og skal bli ein suksess.

Eg er litt betenkt når representanten Høglund så klart gir uttrykk for manglande tru på distrikta, i og med at han set distriktpolitikk opp mot kvalitet. Det er kanskje litt av det same som blir hevda frå det alternativet som av ein eller annan merkeleg grunn har fått namnet dei raud-grøne – dei seier også at dei i framtida vil stoppe slike utflyttingsprosessar.

Når Regjeringa foreslo, og seinare fekk fleirtal for, ei utflytting, var dette ikkje for å hjelpe distrikta. Det var ei erkjening, ei anerkjening, av at vi som bur i distrikta, faktisk også har kompetanse, og at heile landet vil ha glede og nytte av at den kompetansen blir nytta der han er – enten det no er i Bodø eller andre stader som har fått utflytta statlege arbeidsplassar.

Representanten Høglund gjekk veldig langt i å trekkje i tvil om det kan skaffast god nok kompetanse i Bodø. Det

(Løvik)

som fekk meg til å ta ordet, var nettopp den tvilen han bringa til torgs, om dette vil gå ut over flysikkerheita i Noreg. Svaret er at det vil det definitivt ikkje. Frå Stortingets side, frå Regjeringa si side og frå Luftfartstilsynets side har det heile tida lege i botnen at sikkerheita i alle fall ikkje skal bli dårlegare. Det er fullstendig feil dersom representanten Høglund og andre trur at alt berre var fryd og gaman i det gamle Luftfartstilsynet når det galdt rekruttering. Dersom representanten Høglund hadde lese den stortingsmeldinga vi behandlar i dag, ville han sjå at det faktisk var fleire problem med rekruttering også tidlegare. Det er også sagt i den same meldinga at Regjeringa legg til grunn, på same måten som vi i regjeringspartia legg til grunn, at ein del av den kompetansen som tilsynet tidlegare mangla, vil kunne skaffast inn på grunn av dei prosessane vi no er i gang med.

Berre for å oppsummere heilt kort: Sikkerheita skal iallfall ikkje bli dårlegare. Dette er ikkje eit handslag til distrikta, men det er rett og slett ei anerkjenning av at også Distrikts-Noreg kan tilføre kompetanse.

Tor-Arne Strøm (A) [10:58:39]: Representanten Svendsen snakker om at valgkampen er startet. Ja, det har han rett i. Men dette har ingenting med valgkampen å gjøre, det har å gjøre med å vise respekt for de vedtakene som Stortinget har fattet. Det er det dette handler om.

Jeg fikk påtale for at jeg i mitt forrige innlegg brukte et ikke-parlamentarisk uttrykk da jeg snakket om løgn fra representanten Svendsen. Jeg får kanskje moderere meg og si det på en annen måte: Det er jo ikke helt riktig det han sier i forhold til de merknadene som er skrevet inn. Det er det vi har forholdt oss til, når vi sier at representanten Kenneth Svendsen vitterlig har skrevet inn i merknaden at man ønsker omkamp når det gjelder Luftfartstilsynet til Bodø. Det står svart på hvitt. Det er det vi har forholdt oss til. Da er det ganske behagelig å kunne reise rundt og si at man er for – men egentlig er man imot, Fremskrittspartiets politikk er imot at Luftfartstilsynet skal flyttes til Bodø. Det er det det handler om.

Det er sånn at av og til vinner man saker, av og til taper man saker. Men i et demokrati må man forholde seg til de vedtak som er fattet. Det er et flertall og et mindretall. Av og til må man bøye seg for det.

Det er ikke tvil om at omkampen i Luftfartstilsynet er startet fra Fremskrittspartiets side. Det synes jeg man skal forholde seg til. Det som skjer når man har startet den omkampen, er jo at det blir stor usikkerhet rundt flytteprosessen. Det har vært usikkerhet rundt flytteprosessen, men nå har man fått den inn på et riktig spor, og så går Fremskrittspartiet ut på den måten som de gjør. Man var imot den første gangen dette var oppe. Men man har fattet et vedtak i Stortinget, og når man så hvilken vei dette kom til å gå, synes jeg det er ganske enestående at man starter kampen på nytt.

Hans Gjeisar Kjæstad (H) [11:00:50]: Jeg tar ordet helt til slutt for å si at jeg synes den vinklingen som kommer fra Fremskrittspartiet, er oppsiktsvekkende. Jeg sy-

nes det er trist at man kjører sikkerheten foran seg. Dette er en debatt som tydeligvis går ikke bare i Nordland, men også i Oslo. Fremskrittspartiet prøver her å ri to hester samtidig og se til sine velgere begge steder. Det er ikke spesielt aktverdig i et så alvorlig spørsmål som sikkerhet.

Jeg kan forsikre hr. Høglund om at sikkerheten kommer først, og sikkerheten kommer sist. Det er ikke bare Luftfartstilsynet som står for det. Departementet har meget tett fulgt det opp. Avinor er en sikkerhetsorganisasjon i seg selv. Og flyselskapene, som gir Høglund og meg sikkerhet når vi går om bord, står for den største sikkerheten av alle. Det er ingen som vil få et så enormt tilbakeslag hvis sikkerheten ikke settes i høysetet, som de som lever av å frakte passasjerer som representanten Høglund og meg.

Høglund burde kanskje også høre på sin partifelle Kenneth Svendsen, som antakelig har atskillig større kompetanse når det gjelder flytransport, og når det gjelder samferdsel generelt. Han påstår altså at Kenneth Svendsen går inn på en linje som kan sette sikkerheten i fare for passasjerene. Det er indirekte en ganske tøff påstand mot hans egen partifelle, som også er fraksjonsleder for Fremskrittspartiet i samferdselskomiteen. Denne prosessen finner ikke sted med mindre sikkerheten er fullt ivaretatt, og det er jeg helt sikker på at den er.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, sjå side 2758)

S a k n r . 2

Innstilling frå samferdselskomiteen om ein del saker på Samferdselsdepartementets område (Innst. S. nr. 224 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 64 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske frå samferdselskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe.

Vidare vil presidenten foreslå at det ikkje blir gjeve høve til replikkar etter dei enkelte innlegga, og at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Det er vedteke.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A) [11:03:41] (ordførar for saka): St.meld. nr. 64 for 2004–2005 omtaler 13 saker. Det er ei tilbakemelding til Stortinget om kor desse sakene står, kva som har skjedd, og kva som skal skje.

Det er lite dynamitt i desse sakene – kanskje litt trist for meg, som er inne i den nest siste veka på Stortinget og legg fram den siste saka mi som saksordførar. Det kunne ha vore spennande med litt politisk dynamitt på slutten. Men eg skal ikkje laga nokon konflikhtar som ikkje ligg der. Eg kjem berre til å omtala nokre få av sakene.

Når det gjeld Svinesundsforbindelsen, er det slik at på grunn av eit manglande lovgrunnlag i Sverige vert dei bomstasjonane som var planlagde på svensk side, flytta til norsk side. Det er romsleg og greitt takla, og det er greitt å ha dette på plass før opninga av Svinesundsbrua i morgon, som mange av oss er så heldige å få delta på.

På E16 frå Sandvika til Bergen er det gjort greie for to strekningar – strekninga Wøyen–Bjørum og strekninga Borlaug–Voldum. Når det gjeld Wøyen–Bjørum, ser komiteen positivt på at kvalitetssikringa av prosjektet byggjer opp under vedtaket om at strekninga vert bygd ut samla, med dei økonomiske innsparingane som her ligg inne, og ikkje i to etappar, som det før var lagt opp til. Komiteen vonar at erfaringane som ein har fått her, òg kan verta nytta i andre tilsvarende prosjekt, med det resultat at ein får meir veg for pengane. I tillegg har medlemene frå Arbeidarpartiet, Framstegspartiet og Senterpartiet peikt på at tidlegare undersøkingar viser at opprigging og nedrigging av utstyr ved små entreprisar fordyrar byggekostnadene vesentleg. Det er ganske lurt å få større prosjekt. På denne strekninga viser komiteen til at det er ei strekning frå Steinklepp til Øye som òg er påbegynt. Samla vil dette gje ein betre veg frå Sandvika til Bergen på E16.

Når det gjeld rv. 2 Kløfta–Nybakk, vert det no ein smal firefelts veg innafor vedteken ramme. For å få bygd den vegen i ein etappe på heile strekninga orienterer departementet i proposisjonen om at Statens vegvesen vil starta arbeidet med å revidera reguleringsplanane. Ei direkte utbygging til firefelts veg vil gje langt lågare samla kostnader enn ei utbygging i to etappar. Det vil skje innafor den kostnadsramma som opphavleg var der.

Komiteen er glad for dette. Eg ser i grunnen på dette som eit eksempel på slik me må prøva å få det til framover. Me må prøva å få det til slik at me byggjer vegar for morgondagens trafikk og ikkje gårsdagens trafikk. Komiteen peiker her på at det er ganske mykje tung trafikk på denne strekninga, og det er viktig at me byggjer vegar som toler den trafikken, og at det er gode skuldrer utafor vegen som gjer vegen stabil over tid. Eg veit at det er fleire her i salen som er veldig glade for at denne vegen vert betre, og at det vert ein firefelts veg.

Så er fleirtalet i komiteen – alle unnateke Framstegspartiet – glad for at ein har funne ei løysing for Imarsundprosjektet trass i kostnadsauken, ei løysing som ikkje betyr meir statlege pengar, og som ikkje sprengjer grensene for prosjektet. Eg har vore og sett på prosjektet, og eg tykkjer dette ser ut til å vera eit viktig prosjekt for dei som bur i området. Me er glade for at det no skal realiserast.

Så har Arbeidarpartiet og sikkert mange andre i løpet av det siste halvåret fått ein del innspel om at føringane i Nasjonal transportplan og vedtak i den samanhengen ikkje er følgde opp i handlingsplanane. No gjentek me i komiteen at me legg til grunn at Statens vegvesen følgjer opp dei føresetnadene som Stortinget har lagt til grunn. Eg føreset at statsråden følgjer med på det, og at det som det vert gjort greie for for Stortinget til hausten, er i tråd med det Stortinget har sagt. Elles vil eg gjerne be statsråden seia litt om korleis den orienteringa vil koma.

Når det gjeld alternativ bruk av ferjeavløysingsmidlar, viser komiteen til at desse ikkje var meinte berre å bruke der ein kunne kombinera dei med bompengar, men at dei kan også nyttast på andre måtar.

Elles vil eg seia at det er mange saker som ikkje ligg i denne proposisjonen, eller som ikkje vert fremja i vår –

for å nemna nokre på Vestlandet: Jondalstunnelen, Hardangerbrua, Finnfast, Haugalandsparken og Bergensprogrammet. Det hadde gjeve oss ein meir spennande og arbeidsam vår, men dessverre er det no for seint.

Til slutt vil eg anbefale innstillinga.

Petter Løvik (H) [11:08:58]: Det er eit titals til dels ganske viktige saker som blir omtalte og delvis beskrivne i dette dokumentet. Det er med stor glede eg konstaterer at det er brei einigheit om det aller meste. Eg har likevel lyst til å trekke fram nokre av desse prosjekta spesielt som er litt gledelege.

Det eine er strekninga mellom Sandvika og Sollihøgda, altså Wøyen–Bjørum på E16. Den eksterne kvalitetssikringa viste at strekninga får ei lågare kostnadsramme enn det Statens vegvesen hadde berekna. Dette gir oss rom for å utvide direkte til firefelts veg, og dei som kjenner denne strekninga, veit at dette er eit stort framskritt. Det er eit godt ledd i dette at vi no klarer å få til ting, at vi ikkje berre får meir pengar, som vi har fått til veg i denne perioden, men også at vi klarer å få meir veg for pengane.

Litt av det same gjeld for rv. 2, strekninga frå Kløfta austover mot Nybakk, der vi allereie i første byggetrinnet faktisk klarer å få til ein firefelts veg.

Dette er to veldig gledelege prosjekt, der vi no får ein mykje høgare vegstandard enn det det i utgangspunktet var lagt opp til – altså endå meir enn det vi i utgangspunktet hadde rekna med då vi tidlegare vedtok desse prosjekta.

Ei anna lita sak som har fått veldig lite merksemd både i media og i arbeidet i komiteen, men som likevel er viktig, er at vi no går inn for å fjerne garantiordninga for andreprioritetslån til bygging og utbetring av riksvegferjer. Denne saka kan verke ubetydeleg – og med dagens rentenivå er ho nok også av forholdsvis lita betydning, men det ligg ei ganske stor symbolsk betydning i dette. Det er eit ledd i den politikken som Regjeringa har foreslått og fått gjennomslag for, nemlig å konkurranseutsetje riksvegferjesambanda.

Det er ikkje meir enn eit par dagar sidan vi fekk klare signal om at konkurranseutsetjinga av ferjesektoren hittil har vore ein veldig stor suksess. Det viser at vi får ganske store innsparingar, og vi får eit betre tilbod til passasjerane for dei pengane vi brukar. Men det systemet føreset at det er like konkurransevilkår mellom dei ulike aktørane som skal inn og gi sine anbod for å få trafikkere desse strekningane. Då går det ikkje an at staten går inn med spesielle garantiar til enkelte selskap som er plukka ut av staten. Derfor er eg svært tilfreds med å konstatere at vi no har eit breitt fleirtal for å ta vekk den ordninga som vi har hatt altfor lenge, og som – i tider med litt høgare rente i alle fall – har ført til konkurransevriding mellom dei ulike selskapa.

Lat meg til slutt nemne eit prosjekt frå mitt eige heimfylke, Imarsundprosjektet. Det er om lag eit år sidan vi behandla den saka og gav vår tilslutning til dette viktige prosjektet. I tillegg til å ta vekk eit ferjesamband og binde saman to kommunar fører det også til ei samanslåing av kommunane Aure og Tustna. I tilknytning til stortingsvalet,

som vi er veldig spente på, skal det også vere eit kommuneval i den nye storkommunen i september. No blei det ei kostnadsoverskriding på dette prosjektet, men takka vere det låge rentenivået – som vi sjølvsagt kan diskutere kven som har æra for – klarer ein likevel å finansiere opp dette prosjektet, sjølv med dei overskridingane ein fekk i forhold til dei rammene som Stortinget tidlegare har gått inn for. Det er ein stor dag for Ytre Nordmøre, og det er ein stor dag for heile Møre og Romsdal, når vi no endeleg, håpar eg, kan setje sluttstreken for den politiske behandlinga av Imarsundprosjektet.

Odd Holten (KrF) [11:13:54]: St.prp. nr. 64 er en såkalt samleproposisjon der Regjeringen orienterer Stortinget om utviklingen av ulike prosjekter. Jeg har ikke tatt ordet for å gå inn på hvert enkelt prosjekt, for jeg opplever det slik at enigheten er stor i saken. Men jeg vil gjerne benytte sjansen til å si litt om Kristelig Folkepartis generelle samferdselspolitikk, prioriteringer og holdninger.

Fremkommelighet er et viktig stikkord for Kristelig Folkeparti. Gode og hensiktsmessige transportløsninger er helt nødvendige for bosetting og næringsliv. Veinettet er en livsnerve for regional og lokal utvikling. Det er viktig både i distriktene og i sentrale områder, spesielt der hvor vei er eneste transportmiddel. Altfor mange blir hver eneste dag drept eller alvorlig skadet i veitrafikken. Mange ulykker skyldes manglende holdninger til å følge trafikkreglene og avpasse farten etter forholdene. Dårlig vei-standard og manglende rassikring kan også øke ulykkesrisikoen og skape utrygghet.

Kristelig Folkepartis hovedmål med transportpolitikken er å utvikle et trafiksikkert, miljøvennlig og effektivt transportsystem. Visjonen om ingen drepte eller hardt skadde i trafikken er grunnleggende i vår samferdselspolitikk. Kristelig Folkeparti vil derfor satse på trafiksikring og veiutbedring i distriktene. Kristelig Folkeparti vil arbeide for utbygging av et bedre veinett. Spesielt viktige områder som vi vil prioritere, er utbedring av ulykkespunkter, mer kontroll og fysiske skiller mellom motgående kjørefelt på svært ulykkesbelastede strekninger.

Vi har for neste periode programfestet at stamveirutene må utbygges mer sammenhengende, og at bevilgningene til riksveier må være på et nivå som ivaretar og videreutvikler veikapitalen.

Samtidig trenger vi et transportsystem som er bærekraftig for fremtiden. Det innebærer bl.a. offensiv satsing på kollektivtrafikk. Kristelig Folkeparti vil at prisene for kollektivtransporten generelt reduseres, slik at det lønner seg økonomisk å bruke kollektivtransport. I tillegg til priser er imidlertid reisetid, regularitet, punktlighet og pålitelighet avgjørende faktorer i arbeidet for å få flest mulig til å kjøre kollektivt. Kristelig Folkeparti vil også satse på økt sykkelbruk med utbygging av sammenhengende sykkelveinett i alle byer og større tettsteder.

Samferdselskomiteen bad i Budsjett-innst. S. nr. 13 for 2004-2005 departementet komme tilbake til Stortinget med en sak om hvordan det vil prioritere utvikling av samferdselsberedskapen.

For Kristelig Folkeparti står sikkerheten som det viktigste enkelthensyn innen samferdselssektoren. En helhetlig strategi for samfunnssikkerhet og beredskap innen samferdselssektoren er helt nødvendig. Vi er derfor svært tilfreds med at Regjeringen i denne proposisjonen gir en orientering om de ulike forskningsprosjekter, utredninger, risiko- og sårbarhetsanalyser og krisehåndteringsøvelser etc. som er under utvikling, og dermed viser at de prioriterer arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap også innen samferdselssektoren.

Det skal etableres et system for felles elektroniske brikker for betaling av bompenger i Norden. Departementet orienterer i denne proposisjonen om arbeidet og finansieringen av systemet.

Til slutt har jeg et ønske om å berøre Østfold fylkes utfordringer. Vi har to viktige prosjekter i Østfold, E6 og Svinesund-utbyggingen. Det er en stor glede å kunne konstatere at E6 i Østfold nå på det nærmeste er ferdig utbygd, og vil stå ferdig i 2008. Dette er viktig ut fra trafiksikkerhetshensyn og ikke minst ut fra at denne veistrekningen har hatt betegnelsen «dødsveien». Jeg er svært glad for det positive samhold som har vært i Stortinget for å få tilrettelagt denne viktige utbyggingen, en sak som jeg har jobbet for i svært lang tid.

Jorunn Ringstad (Sp) [11:19:14]: Som fleire har vore inne på før i denne debatten, er fleire av dei enkeltsakene som er omtala i denne proposisjonen, saker som det er stor semje om i komiteen. Heile komiteen, eller eit stort fleirtal, har ingen merknader til sakene. Eg vil difor berre knyte nokre kommentarar til eit par-tre av sakene her.

To punkt i denne proposisjonen omhandlar E16. E16 er stamveg mellom aust og vest, mellom Oslo og Bergen. Vegen har stor trafikk heile året. Han har m.a. eit stigningsforhold som gjer at han er mykje brukt av tungtransport. Når ein skal reise mellom aust og vest om vinteren, er dette ein av dei sikraste vegane å velje. Men standarden på denne vegen har ikkje stått i forhold til den verdien vegen har som transportåre.

Difor er det gledeleg at utbygging av fleire nye parsellar på denne vegen blir starta opp inneverande år. På parsellen Wøyen-Bjørnum har kvalitetssikringa stadfesta at direkte utbygging til firefelts veg vil gi langt lågare samla kostnad enn ei utbygging i to etappar. Det er difor svært bra at denne parsellen blir bygd som firefelts veg i første etappe.

Den andre parsellen på E16 som blir starta opp i år, er Borlaug-Voldum. Denne parsellen er ein av dei absolutt dårlegaste, kanskje den dårlegaste parsellen på E16 i dag. Eksisterande veg er smal, svingete, har mange avkøyrslar og har svært dårleg bereevne. Bereevna er så dårleg at i periodar med ugunstig vêrforhold og stor trafikk, særleg tungtrafikk, har det vore stilt spørsmål ved om trafikken på denne parsellen burde avgrensast.

Når arbeidet med utbetring av denne parsellen blir starta opp i år, med omdisponering av midlar frå andre prosjekt, er det eit svært nødvendig og krevjande arbeid som blir sett i gang.

Ei anna sak i denne proposisjonen som eg òg vil seie meg tilfreds med, er at det blir opna for at rv. 2 Kløfta–Nybakk kan byggjast som smal firefelts veg. Ei direkte utbygging til firefelts veg vil gi ein langt lågare samla kostnad enn ei utbygging i to etappar.

Proposisjonen inneheld også ei orientering om arbeidet med å etablere eit system for felles elektronisk brikke for betaling av bompengar i Norden, NORITS. Senterpartiet er positivt til innføring av eit felles system til bruk i bomstasjonar og på ferjer. Dette kan gi eit enklare system og også billigare løysingar enn i dag. Men det er avgjerande at dette systemet ikkje fører til auka kostnader for bilistar eller næringsliv.

Til slutt i innstillinga har ein samla komite teke med to merknader under punkt 4. Andre saker. Den første merkningen er ei påpeiking av at Stortinget legg til grunn at dei føresetnadene som Stortinget har lagt til grunn ved handsaminga av NTP 2006–2011, skal følgjast, med andre ord ei påminning frå Stortinget om at Stortinget sine føringar skal vere grunnlag for handlingsplanane ute i fylka.

Den andre merkningen er ei presisering av retningslinjene for alternativ bruk av ferjeavløysingsmidlar. Det synest nødvendig å presisere at det skal vere mogleg å bruke ferjeavløysingsmidlar, sjølv om eit prosjekt ikkje er eit bompengeprojekt. Frå Stortinget si side var det ein absolutt føresetnad at også dei prosjekta – ja, kanskje nettopp dei prosjekta – òg måtte få kunne ta del i ferjeavløysingsmidlar.

Statsråd Torild Skogsholm [11:23:19]: Jeg har aller først lyst til å gi uttrykk for at jeg er fornøyd med komiteens håndtering av disse sakene. Som saksordføreren var inne på, er det en rekke saker, og jeg vet at det er stor iver etter å få lagt fram enda flere saker. Det tar jeg som et meget positivt engasjement på det viktige område som samferdsel er.

For dem som er berørt av både å få åpnet og å få satt i gang trafikken på Svinesundsforbindelsen, er det viktig. Det er viktig ikke minst også av hensyn til trafikksikkerheten i Østfold. Jeg må si at det var et svært mørkt bilde som var tegnet av ulykkesforholdene i Østfold for fire år siden da vi overtok regjeringmakten, og jeg opplevde det slik at det har vært en stor enighet også på Stortinget om at det har vært viktig å satse på å komme videre med de løsningene. Det er også andre strekninger det har vært viktig å komme videre med, spesielt av hensyn til trafikksikkerhet, og en del av disse ligger inne i denne samleproposisjonen.

La meg da også få lov til å nevne E16, der vi er inne på to strekninger. Når det gjelder strekningen Wøyen–Bjørnum, vil jeg si at jeg er tilfreds med at komiteen er positiv til direkte utbygging til fire felt, og ikke etappevis utbygging. Saksordføreren var også inne på at dette har en positiv effekt. Vi vil trekke med oss erfaringene fra dette prosjektet rett og slett med sikte på å få mest mulig veg igjen for pengene.

Når det gjelder E16 Borlaug–Voldum, har jeg merket meg komiteens merknad om strekningen Steinklepp–Øye, og vi vil komme tilbake til dette i de årlige budsjettene.

Rv. 2 Kløfta–Nybakk har også vært en strekning det har vært en stor oppmerksomhet knyttet til, spesielt trafikksikkerhetsforholdene. Jeg føler meg rimelig trygg på at de som bruker den vegen, er svært fornøyd med den beslutningen Stortinget tar i dag på dette området.

Så til det som står i samleproposisjonen om NORITS. Vi ønsker gjennom et slikt system å gjøre transporten mer effektiv, og at det er mindre hindringer som ligger i vegen for transporten. Derfor er dette et viktig steg framover. Jeg har merket meg flertallets påpekning om at dette ikke må føre til økte kostnader for bilister og næringsliv. Jeg er opptatt av at vi kan få en forenkling for trafikantene, og at vi kan redusere innkreivingskostnadene. Men jeg tar med meg flertallets merknader.

Når det gjelder spørsmålet om handlingsplaner, vil jeg forsikre om at vi naturligvis legger til grunn Stortingets behandling av Nasjonal transportplan i utarbeidelsen av disse. Det vil være naturlig å komme tilbake og orientere Stortinget i forbindelse med høstens budsjett om handlingsprogrammet. Budsjettet vil være basert på det arbeidet som da er lagt til grunn.

Så til spørsmålet om bruk av ferjesubsidier. I prosjekter der staten åpner for alternativ bruk av ferjetilskudd, stilles det krav om lokal finansiering gjennom bompenger i den grad trafikkgrunlaget er stort nok til å forsvare bompengeneinnkreving. Når trafikkgrunlaget ikke er stort nok, vil det, som komiteen presiserer, være mulighet for lokale myndigheter, dvs. kommuner eller fylkeskommuner, å forskuttere midler. Jeg legger til grunn at det i så fall skal baseres på prinsippene i St.prp. nr. 69 for 2003-2004 med hensyn til rente og prisstigning.

For mange i dette landet har dette vært en viktig proposisjon, og jeg er veldig fornøyd med det resultatet vi har i dag.

Presidenten: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Eirin Faldet (A) [11:28:20]: Rv. 2 har vært diskutert og vurdert i 20 år, og mange ville nok gitt opp underveis, men ordføreren i Sør-Odal har aldri gitt opp håpet om å få en god og trafikksikker rv. 2, og ære være ham for det.

Jeg vil derfor takke og rose Samferdselsdepartementet og statsråden for å løfte fram rv. 2. Statens vegvesen vil nå starte arbeidet med å revidere gjeldende reguleringsplan for å få bygd firefelts veg i én etappe på hele strekningen Kløfta–Nybakk. Det er gledelig at departementet nå har funnet ut at det er mulig å bygge en smal firefelts veg innenfor de vedtatte kostnadsrammer. Samferdselsdepartementet har gitt løyve til å bygge en firefelts veg med 16 m vegbredde på den ca. 4 km lange strekningen mellom Kløfta og Borgen.

Dette har vært et ønske fra mange lokalt, og Arbeiderpartiet er fornøyd med at det nå kommer klar beskjed fra Samferdselsdepartementet om at det vil bli bygd en firefelts veg på hele strekningen Kløfta–Nybakk i én etappe. Rv. 2 er en sterkt trafikkert veg med mye tungtransport, og det er viktig å understreke behovet for å bygge nødvendige

vegskuldre som skaper en stabil og mer trafikksikker framkommelighet.

Alle som har kjørt rv. 2 om vinteren og på glatt føre, skjønner hvor viktig det er å få en ny rv. 2, og at dette arbeidet må forseres. Jeg er derfor glad for at alle partier i samferdselskomiteen med unntak av SVs medlemmer går inn for full utbygging til motorvegstandard. Jeg takker hjertelig komiteen for dette vedtaket. Til SV vil jeg si – det er ikke snakk om tog eller veg. I Glåmdalsregionen er det faktisk snakk om begge deler, og det er et sterkt behov for det. Det skjønner alle som bor og lever i dette distriktet.

Det er gjort et grundig forarbeid. Alle berørte kommuner har behandlet utbyggingen av rv. 2 og har fattet vedtak om trasévalget. Fylkestinget i Hedmark og Akershus har godkjent planene, og Vegdirektoratet og Samferdselsdepartementet har godkjent trasévalget.

Jeg tillater meg å be statsråden bekrefte at ingen ting kan endre planene nå, at vegtraseen blir slik de berørte kommuner har vedtatt, og at framdriftsplanene holdes. Vi tåler liksom ikke mer kluss om rv. 2 nå. Nå ser vi at noe skjer, og nå er'n Henning glad.

Odd Holten (KrF) [11:31:24]: Jeg har bare en kort tilleggs kommentar som jeg ikke rakk å få med i mitt første innlegg.

Alvorsropene fra Østfold har blitt hørt i denne stortingsperioden, og det er jeg svært glad for. Jeg finner derfor grunn til å gi en sterk honnør til statsråden og til Regjeringen for at det har vært vilje til å lytte til de alvorlige signaler som har kommet fra vårt fylke hva gjelder de svært belastede riksveiene som fylket har, nemlig E6 og E18. I denne fireårsperioden har Østfold virkelig blitt satt på veikartet.

I den forbindelse er det også grunn til å bemerke at E18 i Indre Østfold er vår andre stamvei. Den har hele 25 pst. av godstrafikken over til Sverige. Også her må arbeidet videreføres og utbyggingstempoet opprettholdes, slik at hele anlegget om mulig står ferdig i løpet av 2009. Det har liten hensikt med gode veier ellers i landet dersom Østfold skal være en flaskehals, og jeg er glad for at statsråden har tatt konsekvensen av det, og at vi får de resultater som nå foreligger, i løpet av både denne perioden og i løpet av neste periode. En varm takk til statsråden for godt utført arbeid.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 2.

(Votering, sjå side 2758)

S a k n r . 3

Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene John I. Alvheim og Harald T. Nesvik om endringer i bioteknologiloven som åpner for preimplantasjonsdiagnostikk og forskning på befruktede egg (Innst. S. nr. 225 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:64 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske frå sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 10 minutt til Høgre og 5 minutt til kvar av dei andre gruppene.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve høve til fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innafor den fordelte taletida.

Vidare vil presidenten foreslå at dei som måtte teikne seg på talerlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Britt Hildeng (A) [11:35:09] (ordfører for saken): I denne perioden har vi behandlet flere saker innen bioteknologiområdet. Disse sakene har alle demonstrert at området bioteknologi er i rivende utvikling, noe som tilsier behov for en kontinuerlig oppdatering av de medisinske mulighetene og den faglige utvikling. Samtidig endres holdninger etter hvert som befolkningens kunnskap øker.

For å illustrere dynamikken: En skal ikke mange år tilbake før assistert befruktning ble oppfattet som å tukle med naturen og derfor burde forbys. I dag er assistert befruktning et medisinsk tilbud som med godt resultat gis av det offentlige. Jeg tror ingen her i dag ville tenke på å forby det.

Jeg nevner dette fordi det illustrerer både behovet for politikere til å holde seg à jour med kunnskapsutviklingen og for politikere til å ta ansvar for å formidle kunnskapen, slik at også holdninger i befolkningen kan basere seg på ajourført kunnskap og ikke bare gammel tradisjon og religion. Videre må vi som politikere ta ansvar for at vi har en lovgivning som gjør at vi kan ta i bruk denne kunnskapen til beste for den befolkning som vi skal tjene.

Det er på en slik bakgrunn vi må forstå den innstillingen som nå foreligger fra et flertall i sosialkomiteen. For bare et og et halvt år siden behandlet vi bioteknologiloven. Kort tid etter demonstrerte loven sin rigiditet og tilkortkommenhet da den skulle prøves i det virkelige livet.

Mehmet-saken viste hvordan forbudet mot preimplantasjonsdiagnostikk ble til hinder for å ta i bruk kunnskap og behandlingsmetoder som kunne gjøre denne lille gutten frisk. Heldigvis besnnet stortingsflertallet seg med hensyn til kategorisk å holde fast ved dette forbudet, og gav en åpning i loven, slik at et behandlingstilbud i utlandet kunne tilbys.

Møtet med enkeltskjebnen til Mehmet gjorde at flere så muligheten for å avhjelpe store lidelser ved å ta i bruk de mulighetene som preimplantasjonsdiagnostikk gir. I kjølvannet av dette endret også holdninger seg i SV, ved at landsmøtet deres gikk inn for å endre loven på vesentlige punkter.

I all moderne utvikling har vi mennesker søkt kunnskap og tatt den i bruk, ikke minst på det medisinske området. I så måte har vi alltid forsøkt å fravriste naturen dens hemmeligheter og erstatte dem med kunnskap og teknologi.

Kunnskap vil alltid kunne brukes og misbrukes. Slik er det også med den kunnskapen som utvikles på bioteknologiens område. I så måte vil det alltid være moralske og etiske avveininger som må foretas. Men slike avveininger

må skje på et opplyst og informert grunnlag. Først da blir også verdifulle reelle.

Flertallet ser at utviklingen på bioteknologiområdet er av en slik art at vi trenger en kontinuerlig revidering og oppdatering av lovverket på dette området, slik at en kan tilrettelegge både for bruk av ny kunnskap og for forskning, slik at norske forskere kan gi sitt bidrag til denne verdifulle kunnskapsutvikling.

På denne bakgrunn ber flertallet i komiteen om at bioteknologiloven revideres så snart som mulig i neste stortingsperiode, slik at det også åpnes for forskning på befruktete egg og for preimplantasjonsdiagnostikk.

Bent Høie (H) [11:40:05]: Den vesentligste endringen som har skjedd i denne saken siden sist den ble behandlet, er at Sosialistisk Venstreparti har hatt landsmøte, der de endret standpunkt i to av spørsmålene.

Det som imidlertid er viktig i denne saken, er at på tross av at Stortinget i dag sannsynligvis kommer til å gjøre et vedtak som har standpunkter som regjeringspartiene og Senterpartiet prinsipielt er imot, er det fortsatt et flertall som er opptatt av hvilken prosess som skal legges til grunn for denne type lovendringer.

Representanten Hildeng var inne på viktigheten av at befolkningen har kunnskap om disse spørsmålene. Jeg er ikke bare opptatt av at befolkningen har kunnskap om disse spørsmålene. Jeg er også veldig opptatt av at befolkningen får anledning til reelt sett å være med og diskutere denne type grunnleggende spørsmål. Dette kan fort framstilles som en debatt om medisin og om teknologi, men det er det jo ikke. Dette er først og fremst en debatt om hvilke verdier vi ønsker at samfunnet vårt skal bygges på.

Derfor er jeg veldig glad for at Sosialistisk Venstreparti, regjeringspartiene og Senterpartiet er enige om at den gjennomgangen av bioteknologiloven som Stortingets flertall i dag vedtar skal gjøres, skal gjøres på en måte som bygger på faglige vurderinger, normale høringsrunder og en generelt faglig forsvarlig saksbehandling, og at en også viser til de tidligere evalueringene av bioteknologiloven som har vært.

De tidligere evalueringene har, etter min oppfatning, hatt det med seg at de i stor grad har klart å involvere ganske brede deler av befolkningen i en debatt om disse spørsmålene, både gjennom lekmannspanelet og ikke minst gjennom involvering av de ulike organisasjonene som er berørt, f.eks. de funksjonshemmedes organisasjoner. Jeg håper at den framtidige evalueringen, som nå skal starte, vil bygge på den samme type lest, slik at en får en bred debatt om dette, og at det vil være grunnlaget for Stortinget når en skal ta den endelige diskusjonen om lovendringen.

Jeg opplever det slik at selv om Stortingets flertall i dag endrer syn i forhold til det som var tidligere, er det en forskjell på SVs tilnærming til disse spørsmålene og Arbeiderpartiets og Fremskrittspartiets tilnærming. SV er fortsatt, slik som jeg oppfatter det, opptatt av å peke på dilemmaene, på de etiske utfordringene og på de begrensningene som en slik eventuell åpning vil måtte innebære,

mens Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet fortsatt står for en la det skure-politikk på dette området.

Det er to hovedspørsmål som er diskutert. Det ene er preimplantasjonsdiagnostikk, og det andre er forskning på befruktete egg. Når det gjelder spørsmålet om preimplantasjonsdiagnostikk, er det et spørsmål der loven i dag åpner for det. Også den loven som ble vedtatt med regjeringspartiene, Senterpartiet og SVs stemmer, åpnet for preimplantasjonsdiagnostikk. Men forskjellen på dagens lov og den loven som gjaldt før, var at vi hadde en mye tydeligere avgrensning for når det skulle brukes. Den tidligere loven hadde en klar avgrensning knyttet til at det skulle være en arvelig kjønnsbundet sykdom som ikke var forenlig med liv.

Så diskusjonen om preimplantasjonsdiagnostikk dreier seg om diskusjonen om hvor stor døren skal være når en åpner opp for et sorteringssamfunn. Jeg håper at den prosessen som vi nå skal inn i, vil gi et svar som legger grunnlag for at det neste storting, eller stortinget etter der, vedtar en lov som ikke åpner døren vidt opp for et sorteringssamfunn, men som setter klare grenser for å unngå dette. Jeg mener at dagens lov, med unntaknemnder, har en altfor vid definisjon av når en kan gi unntak for preimplantasjonsdiagnostikk, som vil føre oss mot et samfunn der en kan sortere ut fra egenskaper, og det er et samfunn som diskriminerer.

Når det gjelder forskning på befruktete egg, er det et mer grunnleggende spørsmål, et grunnleggende prinsipielt spørsmål der mindretallet mener at det er et spørsmål som dreier seg om hvorvidt et liv skal gjøres til middel for et annet, eller om det har sin fulle egenverdi. Men det er ikke et spørsmål om forskning på stamceller, fordi også mindretallet ønsker forskning på stamceller, men på adulte stamceller.

Med dette tar jeg opp det forslaget som mindretallet fremmer i saken.

Presidenten: Representanten Bent Høie har teke opp det forslaget han refererte til.

John I. Alvheim (FrP) [11:45:45] (komiteens leder): Jeg legger ikke skjul på at jeg er særdeles godt fornøyd med den innstillingen som foreligger til behandling i Stortinget i dag, nemlig en total revisjon av den eksisterende og meget restriktive bioteknologilov som ble vedtatt av Stortinget ved hjelp av Sosialistisk Venstreparti for relativt kort tid tilbake.

Vedtaket som fattes i dag, er et pålegg – jeg understreker et pålegg – til den kommende regjering om å endre loven på alle vesentlige punkter, herunder liberalisering av fosterdiagnostikk og bruk av ultralyd tidlig i svangerskapet.

Det har vært viktig for Fremskrittspartiet og meg selv at Norge, på linje med de øvrige vestlige land, må få delta i den revolusjonerende utviklingen av denne teknologien som skjer ellers i verden, og at norske forskningsmiljøer på like fot med andre skal kunne få delta i utviklingen på høyt internasjonalt nivå, noe som den nåværende biotek-

nologilov ikke gir anledning til. At jeg skulle få oppleve en snuoperasjon blant norske politikere på dette feltet på tampen av min karriere i Stortinget i en sak jeg har jobbet mye med, føles godt. Jeg vil også tro at de norske forskningsmiljøene og også den norske befolkningen vil være godt fornøyd med den innstillingen som nå foreligger.

Jeg uttalte for godt og vel ett år siden, da Mehmet-saken var til behandling i Stortinget, og hvor Stortingets flertall innførte en dispensasjonsrett for preimplantasjonsdiagnostikk, at dette var første skritt på veien til å endre hele lovgivningen, som ville være direkte forskningshemmende for de norske miljøene så lenge den ble stående. Jeg fikk rett, ja, faktum raskere enn jeg hadde forventet.

Med det flertallsvedtak som foreligger i innstillingen, fant ikke Fremskrittspartiet det nødvendig å ta opp sitt forslag fra Dokument nr. 8:64 for 2004-2005, men er nå en del av flertallsinnstillingen i saken.

Forslag til ny bioteknologilov må være gjennomgripende i forhold til eksisterende lovgivning. Dette gjelder også fostermedisin og bruk av ultralyd. Et oppslag i avisen Vårt Land 3. juni hadde en uttalelse fra representanten Per Steinar Osmundnes som kan tyde på at Kristelig Folkeparti også i denne debatten vil bruke tid og krefter på å mistenkeliggjøre flertallet og annerledestenkende for å ville ha et sorteringssamfunn. Ja, det er faktum grovere enn som så. Jeg siterer følgende:

«Med denne avgjørelsen bidrar flertallet – og SV – til at hele samfunnet blir et slags reality-show, der man hele tiden stemmer ut det svakeste ledd.»

Dette er ikke bare en uhyrlig uttalelse, men en direkte sårende uttalelse, som jeg vil tilskrive den unge representantens politiske umodenhet og kunnskapsløshet.

Bondevik-regjeringen har nå i snart fire år administrert den nåværende abortlov, hvor 14 000–15 000 friske fostre fjernes hvert år, og hvor ca. 70 pst. av senabortene skjer etter ønske fra kvinnen om å abortere fostre med kromosomfeil og fare for Downs syndrom.

En retorikk særlig fra Kristelig Folkeparti, men også fra Høyre, går ut på at vi skal ha et samfunn med plass til alle. I teorien er jeg selvfølgelig enig i dette, men virkelighetens verden i Norge i dag viser noe helt annet. I dag har vi ikke tilrettelagt samfunnet slik at det gir plass til alle multihandikappede og deres foreldre på en god nok måte. Jeg lurer virkelig på av og til hvor god kjennskap Kristelig Folkeparti egentlig har til de kvinner og familier som mer eller mindre har latt seg tvinge til å la være å ta abort for å unngå å bli stemplet som annenrangs mennesker.

Nylig kunne vi se i TV-ruten en ung mor med et multihandikappet barn som trengte familiens omsorg 24 timer i døgnet. Hun ble avspist med en omsorgslønn på 5 000 kr i måneden fra det offentlige. Den evige kamp som foreldre til handikappede barn fører mot det offentlige hjelpeapparatet, er slett ikke blitt noe mindre under den sittende regjering enn den var tidligere. Her burde virkelig regjeringspartiene føle større ydmykhet i forhold til at denne problematikken også har en barmhjertighetsside som er lite påaktet så langt i vårt samfunn.

Jeg håper at det foreliggende forslag vil få flertall, og at denne loven kommer tilbake til Stortinget så raskt som mulig i neste periode. Da kan vi se fremtiden lysere i møte, også med tanke på forebygging og behandling av alvorlig syke medborgere.

Olav Gunnar Ballo (SV) [11:51:45]: Norge har etter SVs syn vært særdeles framtidsrettet når det gjelder debatter om spørsmål om bioteknologi. Vi har som et av de første landene i verden utviklet en egen lovgivning på området, og det har også medført at man en rekke ganger i stortingssalen har hatt debatt om særdeles viktige etiske emner. Det gjør også at alle partier på ulike tidspunkt har revidert sine standpunkt både i takt med at etikkdebatten har gjort at man har sett ting på nye måter, og ved at teknikker som det var galt å ta i bruk på tidlige tidspunkt, etter hvert har fått en trygghet som gjør at man ikke har utsatt folk for farlige inngrep, eller at man har risikert for mye ved at teknikkene skal tas i bruk. Man kunne godt harselere over eksempelvis motstanden mot assistert befruktning på et tidlig tidspunkt, men hvis teknikken hadde blitt tatt i bruk for tidlig, hadde man jo risikert å få avvik hos fosteret fordi teknologien var for dårlig. Derfor var det viktig å være kritisk til teknologien inntil den var trygg nok til at det var forsvarlig å ta den i bruk. Slik kan man debattere ulike spørsmål.

Vi har jo hatt debatter i denne salen, bl.a. om bruken av spermier, sædceller som hentes ut fra testikler, og der vi vet at teknologien tidligere kunne gi avvik hos fostre hvis den ble tatt i bruk – altså ville det være galt å ta den i bruk for tidlig. På den måten kan man problematisere deler av loven og synliggjøre at det ikke er et spørsmål om å være mest mulig liberal i menneskets tjeneste eller mest mulig restriktiv i den forstand at man fratrar folk rettigheter. Spørsmålene er altså mye mer kompliserte enn som så.

Jeg synes at det innlegget som representanten Bent Høie holdt, på mange måter reflekterer at dette er kompliserte spørsmål, som man skal ha respekt for at det går an å mene forskjellig om, og at endring på noen punkter ikke betyr at man gir avkall på prinsipper.

Da vi hadde debatten om bioteknologiloven, vektla SV de etiske sidene. Da vi fikk debatten som ble utløst av enkelttilfellet Mehmet, søkte vi også å gjøre det. Når man i ettertid ser på konsekvensen av lovendringen, kan man si at det på den ene siden var bra at man gjennom en nemnd kunne få vurdering av metoder som var tilgjengelig. På den annen side kan det være grunn til å sette spørsmålstegn ved om Stortinget i for stor grad går fra sitt ansvar for å trekke opp de etiske grensene. En revisjon av bioteknologiloven muliggjør på mange måter at man fører ansvaret tilbake der det hører hjemme, nemlig i Stortinget.

Det har fra enkelte vært framstilt som om man nå foretar dramatiske endringer av loven ved å åpne for preimplantasjonsdiagnostikk, men det som er viktig å understreke, og som jeg synes også Bent Høie fikk fram i sitt innlegg, er jo at loven allerede i dag åpner for det, men da knyttet til alvorlig arvelig kjønnsbundet sykdom. Det som denne endringen vil medføre, er altså at man ikke bare knytter det opp mot begrepet «kjønnsbundet», men at det

kan gjøres ved alvorlig arvelig sykdom, og så må man ha inngangskriterier som definerer hvor bred den døren skal være, som representanten Høie også presist beskrev det.

Så vet vi at for å kunne ta i bruk preimplantasjonsdiagnostikk for å kunne utføre den typen undersøkelser må man også kunne forske på overtallige befruktede egg. Derfor vil det være en logisk konsekvens at hvis man aksepterer metoden, må man også akseptere den forskningen som leder fram til metoden. De to spørsmålene henger altså sammen.

Det betyr jo ikke at man skal gi avkall på etikken knyttet opp mot at metoden brukes, og det blir i framtidens samfunn viktig å diskutere på hvilke premisser det skal skje. For min egen del er det problematisk dersom man ikke bare skal bruke teknologien for å sikre at de barn som fødes, har en best mulig helse, men at de barn som fødes, også skal tjene den hensikt at andre skal ha best mulig helse. Det man risikerer, er jo at metoden, som gjør at man velger en spesiell blodtype, spesielle egenskaper, kan utsette det barn som fødes, for en fare man ikke hadde trengt å utsette det for. Derfor gir en gjennomgang av bioteknologiloven en fornyet mulighet til å ta opp og diskutere de premissene som nå har ligget til grunn for nemnda, om den døren er som den skal være med hensyn til vidde, eller om det skal foretas endring, og i hvilken grad den endringen beror på at Stortinget tar tilbake det ansvaret Stortinget har for å bestemme etikken.

Uansett vil det nok være behov for en nemnd, fordi man allerede i dag har utenlandssaker der det er spørsmål om å se på økonomien opp mot den nytten som behandlingen gir. Men det kan hende at premissene for et slikt nemndsarbeid skal endres.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [11:57:04]: Jeg legger ikke skjul på at dette er en trist dag for Kristelig Folkeparti. Jeg synes det er dobbelt trist at det er representanten Alvheim som har vært pådriver for og tatt initiativ til denne lovendringen.

Han og hans parti sier ofte at de står nær Kristelig Folkeparti i verdidebatten. I denne stortingsperioden har jeg merket meg at ingen fra Fremskrittspartiet støttet grunnlovsforslaget om «Ret til liv ... fra Undfangelse til naturlig Død». I dag skiller våre veier igjen. Dette kom også tydelig fram i representantens innlegg i dag.

Kristelig Folkeparti er enig med Fremskrittspartiet i at det er viktig å forske på stamceller, slik at man i framtiden kan helbrede sykdommer, som f.eks. Parkinsons sykdom.

For å lykkes med dette finnes det to veier å gå. Vi ønsker mer forskning på adulte stamceller. Det er ikke nødvendig å bruke spirende menneskeliv for å lykkes med denne forskningen. Bruker man egne stamceller, eliminerer man faren for bortstøting, og det er ikke etisk konfliktfylt.

Fra California kan man lese at behandling med adulte stamceller har vært standardbehandling i lengre tid. Data fra ulike undersøkelser verden over har ført til at den amerikanske hjerteforeningen i 2003 omtalte bruk av egne stamceller til behandling av hjertelidelser som et av de ti beste framstøt for å redde liv.

I Norge er det ifølge Nasjonalt senter for stamcelleforskning 50–60 personer som forsker på dette. Lenge trodde man at stamcelle i beinmargen bare kunne lage blodceller, eller at stamceller i hjernen bare kunne lage nerveceller. Ny forskning viser at adulte stamceller har et mye større potensial og bør derfor satses videre på.

Overtallige befruktede egg ved assistert befruktning synes Kristelig Folkeparti er etisk problematisk. Derfor er det ekstra bra at forskning nå har kommet fram til metoder der det blir behov for stadig færre overtallige egg. Vi må ikke stille oss slik at behovet for flere overtallige egg øker, noe Dokument nr. 8-forslaget kan føre til. Det å produsere befruktede egg kun til forskningsformål tar Kristelig Folkeparti sterk avstand fra.

Kristelig Folkeparti har vanskelig for å forstå SVs helomvending. SV har i alle sammenhenger hatt en føre varholdning både i miljøpolitikken og i respekten for menneskeliv. De var en sterk og konstruktiv medspiller da vi vedtok dagens bioteknologilov. Den gang sa saksordføreren, Olav Gunnar Ballo:

«Jeg har absolutt grunn til å tro at man ville hente ut flere egg enn strengt tatt nødvendig hvis man ikke lovregulerte muligheten for det. Så ja, jeg tror at forskningen veldig fort vil dra det så langt som det er mulig, og at vi» – altså nasjonalforsamlingen – «faktisk er nødt til å sette grensene.»

Vi var enig med SV i at et påbegynt liv ikke skulle være et middel for andres liv, da det har en egenverdi og er et mål i seg selv.

Kristelig Folkeparti var også enig med SV i at man skulle være varsom med preimplantasjonsdiagnostikk, da man så faren for sortering ut fra egenskaper hos fosteret dersom man ikke satte etiske grenser for vitenskapen på dette området.

Det er positivt at SV i dag ikke går på et hastevedtak, og at de vil innhente faglige vurderinger, ha normale høringsrunder og en faglig forsvarlig saksbehandling.

Mitt håp er at SV i nye landsmøter endrer standpunkt. Flertallet var knapt. Til flere aviser har representanten Ballo sagt at han fremdeles vil arbeide for sine primærstandpunkter og ha en etisk debatt. Kristelig Folkeparti ønsker at han lykkes i dette, både i eget parti og med nye alliansepartnere. Det er viktig at noen alltid taler den svakeste parts sak.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Ola D. Gløtvold (Sp) [12:01:52]: Jeg har også lyst til å minne om at den bioteknologiloven som vi har i dag, bare er halvannet år gammel. Vi fikk en vesentlig revisjon av den – kan man kalle det – i fjor i forbindelse med den såkalte Mehmet-saken. Utover det synes det ikke å være vesentlige ting som har gjort at man skal ha en revisjon av denne loven nå, slik forslaget egentlig går ut på.

Jeg er enig med representanten Bent Høie i at den vesentligste endringen vi har sett etter at bioteknologiloven ble behandlet og vedtatt for halvannet år siden, er egentlig

at SV i forbindelse med landsmøtet de avholdt i vår, har endret sitt politiske syn på bioteknologiområdet.

Jeg er også enig med Åse Gunhild Woie Duesund. Det forundrer meg litt at SV har inntatt et slikt standpunkt, i forhold til den føre var-politikken som SV har praktisert og forfektet i forbindelse med denne saken.

Hvis man skal gå gjennom bioteknologiloven, er det viktig at man har med seg de erfaringene som nå gjøres, at man foretar en gjennomgang på et bredt grunnlag ut fra faglige vurderinger, og at man har kontakt med de miljøer som blir berørt av dette. Man kan dermed ikke foreta en endring i 2005.

Jeg mener også at vedtaket i fjor i forbindelse med behandlingen av Innst. O. nr. 71 for 2003-2004, der man gav åpning for begrenset bruk av preimplantasjonsdiagnostikk etter nemndbehandling, bør være en del av det erfaringsgrunnlaget som man tar med seg når man skal ha en ny vurdering av en samlet bioteknologilov. Man vil i hvert fall ha meget kortvarig erfaring hvis man skal gå for dette nå. Jeg er derfor glad for at det er et flertall som sier at dette må være en sak som man må komme tilbake til etter stortingsvalget, og som altså først kan behandles i 2006. Slik flertallet la premissene for revisjon av den nåværende bioteknologiloven, vil det si i 2008.

Jeg minner om flertallsvedtaket i forbindelse med behandlingen av Innst. O. nr. 16 for 2003-2004:

«Stortinget ber Regjeringen etter fem års praktisering av den nye bioteknologiloven evaluere loven og dens virkeområde.»

Dette var SV med på da.

Jeg synes det er viktig å minne om at vi som er imot å åpne for preimplantasjonsdiagnostikk i dag, også baserer dette på etiske standpunkt og et verdisyn som kanskje ikke er så snevert som representanten Alvheim prøvde å gjøre det til. Blant annet er det grunn til å merke seg at Norges Handikapforbund har gått imot at preimplantasjonsdiagnostikk skal tas i bruk, ut fra en argumentasjon om at dette vil kunne bidra til en sortering av individer ut fra egenskaper. Jeg synes det er grunn til å lytte til de synspunktene.

Samtidig vil jeg si at med den utviklingen man har innenfor medisin og medisinsk teknologi og kunnskap, er det riktig at vi holder en løpende debatt om hva dette området også kan bety for folks liv og helse. I den sammenheng vil jeg gi Regjeringen litt ros. Vi har ikke så veldig høyt nivå på forskning og vitenskapelig utvikling i Norge, så vi skal se alt i et relativt perspektiv. Men tross alt: Regjeringen har fulgt opp det flertallet i Stortinget sa, når det gjaldt dette området i hver fall, og man har gitt ekstra midler til å forske på bruk av adulte stamceller. Det er viktig. Flere av oss har tatt til orde for at med en skikkelig forskning på og prioritering av dette området, kan Norge bli et foregangsland innenfor stamcelleforskning og bruk av dette i medisinsk behandling og terapi. Det synes jeg vi burde stå mer samlet om enn det som går fram av argumentasjonen hittil i dag.

Jeg synes at de prinsipper vi la til grunn for halvannet år siden, fortsatt har gyldighet. Men vi skal ha en kontinuerlig debatt om og en kritisk vurdering av dette området, selvsagt.

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:07:09]: Humanmedisinsk bruk av bioteknologi reiser mange etiske problemstillinger i skjæringspunktet mellom teknologisk utvikling på den ene siden og verdispørsmål på den annen.

Den raske teknologiske utviklingen gjør det helt nødvendig å sette etiske grenser som sikrer at utviklingen er til beste både for enkeltmennesket og for samfunnet. Formålsbestemmelsen i bioteknologiloven understreker det grunnleggende prinsipp at medisinsk bruk av bioteknologi skal utnyttes til beste for mennesket i et samfunn der det er plass for alle. En samlet sosialkomite sluttet seg til dette ved behandlingen av loven.

Da Stortinget behandlet St.meld. nr. 14 for 2001-2002 om evaluering av bioteknologiloven, bad flertallet Regjeringen om å vurdere å innføre et forbud mot preimplantasjonsdiagnostikk. Flertallet begrunnet dette med at den type diagnostikk var svært problematisk, fordi det innebar sortering av spesielle genetiske egenskaper ved egget. Dette vil kunne innebære vektlegging av spesielle egenskaper hos fosteret, altså i praksis en sortering ut fra definerede kriterier.

I likhet med det stortingsflertallet gav uttrykk for under behandlingen av denne meldingen, mener Regjeringen at en slik sortering over tid vil påvirke den allmenne holdningen til mennesker som er annerledes eller har et handikap. Dersom vi mener alvor med prinsippet om at samfunnet skal ha plass til alle, må nødvendigvis også etikken sette grenser for hvordan teknologien utnyttes på dette området. På bakgrunn av dette foreslo Regjeringen å lovfeste et forbud mot preimplantasjonsdiagnostikk.

Under Stortingets behandling av lovforslaget ble forbudet foreslått endret til en begrenset adgang til preimplantasjonsdiagnostikk «i spesielle tilfeller ved alvorlig, arvelig kjønnsbundet sykdom uten behandlingsmuligheter». Det ble fremhevet at begrepet «alvorlig, arvelig sykdom» kan være vanskelig å avgrense, men at det ved kjønnsbundne sykdommer vil være mulig å trekke en slik grense.

Det som nå foreslås i bioteknologiloven, medfører at etiske grenser igjen flyttes i retning av en større aksept for sortering i det norske samfunnet. Vi beveger oss i retning av det eksperimentelle, som vi ikke kan overskue konsekvensene av. Enkelte fremstiller det slik at det er et ubetinget gode å vite hvilke egenskaper et egg eller spirende liv har, og at enkeltmennesket bør ha stor grad av frihet til å ta avgjørelsen om hvem som skal ha livets rett, på bakgrunn av dette. Slik Regjeringen ser det, må imidlertid enkeltmenneskets frihet begrenses av de konsekvensene denne friheten har for andre mennesker og for samfunnet. For Regjeringen er hensynet til å tolerere dem som er annerledes, selve hovedbegrunnelsen for at vi ikke ønsker en ytterligere liberalisering av adgangen til bruk av preimplantasjonsdiagnostikk.

Flertallet i sosialkomiteen går inn for å tillate forskning på befruktete egg. Slik forskning vil kunne redusere mennesket til et middel for andre istedenfor et mål i seg selv. Både det humanistiske og det kristne verdisyn bygger på at menneskelivet har en selvstendig verdi. Ethvert spirende menneskeliv har en egenverdi som ikke avhen-

ger av egenskaper eller evne til samfunnsmessig innsats. Et slikt verdistandpunkt må vi selvsagt stå ved, selv om andre land har valgt å åpne for denne type teknologi.

Så registrerer jeg at det blant flertallet, både i innstillingen og for så vidt også i denne debatten, er nyanser. Det er nyanser som jeg kjenner veldig godt igjen fra våren 1994, da vi behandlet loven – da satt jeg selv i sosialkomiteen. Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet har nøyaktig de samme holdningene til dette som den gang, det har ikke endret seg veldig. Den gangen hadde Høyre, på samme måte som SV, to synspunkter på disse tingene. Fra Høyres side samlet vi oss imidlertid om et forbud mot bl.a. forskning på befructede egg og preimplantasjonsdiagnostikk.

Jeg registrerer at også flertallet i innstillingen har disse nyansene. Jeg registrerer at også i innlegg fra representanten Ballo er det litt på den ene side og litt på den annen side. Det kan være et godt utgangspunkt når man skal til med en slik vurdering, slik at det blir en grundig saksbehandling i forkant av eventuelle forslag som fremmes for Stortinget.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bjarne Håkon Hanssen (A) [12:12:34]: Jeg har et spørsmål til statsråden som går på det videre arbeidet.

Stortingets vedtak i dag vil jo bli ganske klart. Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag til revidert bioteknologilov som skal inneholde to ting. Det skal åpnes for begrenset bruk av preimplantasjonsdiagnostikk og for forskning på overtallige befructede egg.

Så sies det også klart i innstillingen at man ikke skal ta innersvinger i forhold til saksbehandling – altså de som høres, skal høres. Man skal følge normal prosedyre i forhold til en lovprosess. Men konklusjonen er klar: Det skal åpnes for begrenset bruk av preimplantasjonsdiagnostikk, og det skal åpnes for forskning på overtallige befructede egg.

Mitt spørsmål til statsråden blir: Når regner statsråden med at en med en normal høringsrunde kan komme til Stortinget med et sånt lovforslag?

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:13:49]: Det fremgår klart av innstillingen hva som er «guide lines» i forhold til de utredninger Stortinget mener skal ligge i forkant av en slik behandling, og med hvilken grundighet de skal gjennomgås. Det fremgår for så vidt også av innlegg fra i hvert fall ett av partiene som utgjør flertallet.

Representanten Hanssen spør om *når*. Jeg synes kanskje det var litt tidlig å forlange en antydning om tidspunkt. Det fremgår jo veldig klart at dette ønsker Stortinget igangsatt raskt. Det jeg kan love, er at jeg selvfølgelig skal sette i gang dette arbeidet raskt. *Når* vi kan komme til Stortinget med det, vil bero på hvilke – jeg holdt på å si – funn vi gjør i arbeidet, og de høringsuttalelser som måtte komme knyttet til saken.

John I. Alvheim (FrP) [12:14:59]: Jeg skal gå litt videre i forhold til representanten Bjarne Håkon Hanssen,

med utgangspunkt i innlegget til Ola D. Gløtvold, som nærmest indirekte fra denne talerstol mente at Regjeringen hadde ikke noe hastverk, for man har jo tidligere vedtatt evaluering i 2008. Jeg håper ikke den misforståelsen ut fra dagens vedtak blir Regjeringens politikk.

Jeg forlanger ikke at vi skal få et svar i dag på når dette kommer til Stortinget, men jeg forlanger og krever faktisk at selv om denne regjeringen skulle bli sittende, noe som en del av oss har en viss innvirkning på, så skal dette vedtaket følges opp til punkt og prikke, og vedtaket og endringen skal komme så raskt som mulig i neste periode. Jeg ber om en kommentar til dette fra helseministeren.

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:16:21]: Jeg kjenner ganske godt viktigheten av å kunne lese vedtak innenat, og det har jeg ingen problemer med. Jeg ser hva som står i det, og på bakgrunn av det som står der, vil det, som jeg sier, være høyst naturlig å sette i gang dette arbeidet. Hvilken vår eller hvilken høst det er ferdig, vil jo avhenge av hvordan arbeidet skrider frem, men bevisst obstruksjon fra min side vil jo være relativt fåfengt, og jeg ser heller ingen grunn til det, når stortingsflertallet har vedtatt det de har gjort. Så får vi se hvilken sesjon det blir, om det blir vår eller høst, men vi setter i gang et arbeid ut fra det som er vedtaket, og det som er premissene, slik det fremkommer i innstillingen og på bakgrunn av denne debatt.

Olav Gunnar Ballo (SV)[12:17:39]: Flertallet avklarer sitt syn, og SV er en del av det flertallet som går inn for at arbeidet skal starte etter valget høsten 2005. Vi vil også være opptatt av at det skal være et forsvarlig arbeid, men uten at man bevisst søker å forsinke det – helt i tråd med det vedtaket vi har gjort. Vi har jo interesse av å følge opp våre egne vedtak.

Jeg registrerer at det brukes uttrykk som at SV har gjort en helomvending. Det mener jeg er positivt galt, for det er jo ikke sånn at man nå åpner for preimplantasjonsdiagnostikk; det åpnet man jo for allerede med den loven som ble vedtatt i inneværende periode. Men for å kunne gjennomføre det må det altså forskes på overtallige befructede egg, og det jeg vil spørre statsråden om, er om ikke statsråden ser inkonsekvensen i at man åpner for å ta i bruk en teknologi som man samtidig ikke skal akseptere forskning i forhold til, når den tas i bruk.

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:18:32]: Dette saksområdet, hele dette saksfeltet, er fullt av paradokser, etiske dilemmaer, hvor ikke nødvendigvis logikkens lov kan følges fullt ut. Jeg husker veldig godt da vi hadde denne debatten forrige gang – det var nøyaktig det samme, det var denne mangelen på indre logikk. Og det er klart, som representanten Ballo sa i sitt innledningsinnlegg, at det er viktig at vi har det forskningsmessige grunnlaget før vi tillater bruk av teknikker, uansett hva det måtte være, om det er på vanskelige etiske områder eller på enkle etiske områder. Det vil jo være en høyst naturlig del av en gjennomgang på dette feltet. Hvis man skal gå lenger enn det dagens lov gjør i forhold til å ta i bruk teknologi på et slikt

område som dette, må man ha sikker viten om konsekvensene, sånn at det ikke fremstår som det rene eksperiment.

Britt Hildeng (A) [12:20:12]: Denne saken vekker sterke følelser hos alle oss som deltar i debatten, om vi står for det ene synspunktet eller det andre synspunktet. Det som er felles for oss, er at vi opplever at det vi diskuterer, er veldig viktige saker. Det stiller en del krav til oss med hensyn til hvordan sakene diskuteres, og det stiller en del krav om at man faktisk må ha respekt for hverandres synspunkter, om man ikke aksepterer dem. Det var derfor egentlig ganske provoserende å høre representanten Bent Høie definere Arbeiderpartiets og Fremskrittspartiets synspunkter som å være uten hensyn til etiske verdier og som en la det skure-politikk. Jeg vil spørre statsråden om han deler Høyre-representanten Bent Høies synspunkter på dette når det gjelder Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet.

Statsråd Ansgar Gabrielsen [12:21:35]: Først og fremst er jeg enig med representanten Hildeng i at dess vanskeligere etiske saker vi diskuterer, dess viktigere er det å respektere hverandres synspunkter og ståsted. Jeg har den aller største respekt for dem som har et annet syn enn meg på dette, og jeg håper jeg ikke sa noe i mitt innlegg som skulle støte an imot det. Det er ganske viktig at uansett hvilket etisk ståsted man har, må man ha respekt for at man kan komme til forskjellige konklusjoner på forskjellige politiske spørsmål. Selv folk som har den samme verdimeslige forankring, kan lande på forskjellige konklusjoner.

Når det gjelder representanten Bent Høies syn på disse sakene, tror jeg at jeg deler alle hans synspunkter. Når det gjelder karakteristikker som måtte være delt ut i forhold til andre personers eller partiers synspunkter, føler jeg personlig ikke noe stort behov for å dele dem ut fra Stortingets talerstol.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Olav Gunnar Ballo (SV) [12:23:07]: Jeg opplever at debatten omkring bioteknologiloven her i dag i det alt vesentlige har skjedd i en atmosfære som saken fortjener, og at man synliggjør respekt for ulike standpunkter. Samtidig er det elementer i forhold til det som har vært sagt, som jeg har lyst til å kommentere.

Noen av utsagnene representerer ytterpunkter. John Alvheim uttrykte at man vil få en revisjon av bioteknologiloven på alle vesentlige punkter. Det er et utsagn som jeg ikke kan se at det er noen dekning for. Man vil få en full gjennomgang av hele bioteknologiloven, som man for så vidt i utgangspunktet også skulle ha i den stortingsperioden som kommer. Men gjennom det vedtak som blir fattet, legges det føringer for at man ikke skal ha gjennomgangen helt på slutten av perioden, men man skal søke å gjøre det så snart det rent praktisk og innenfor forsvarelige rammer lar seg gjøre.

Men det betyr ikke at man nå plutselig skal gi avkall på de standpunkter man har inntatt i forhold til enkeltsaker som har vært grundig behandlet i inneværende periode. Jeg mener at det er vesentlige standpunkter et flertall har inntatt. Det er også endringer på en del punkter. Blant annet barns rett til å kjenne sitt biologiske opphav vil det være viktig for SV å stå fast ved. Vi har diskutert andre områder i forhold til rettigheter. SV har tatt stilling til homofiles rettigheter i samfunnet, som til dels er berørt i loven. Det vil være viktige spørsmål for oss å ta opp igjen. Så det er ikke sånn at vi nå plutselig kommer til å ende opp med en lov som på alle mulige områder vil se helt annerledes ut.

Dermed reagerer jeg egentlig også på utsagnet fra Åse Gunhild Woie Duesund om at SV, sa hun, har foretatt en «helomvending». Jeg ser at SV gjennom sitt landsmøtevedtak inntar et annet standpunkt i forhold til bruken av preimplantasjonsdiagnostikk. Men det er viktig å understreke at samtlige partier i Stortinget har støttet bruken av preimplantasjonsdiagnostikk på visse vilkår, som ved alvorlig, arvelig kjønnsbundet sykdom, som jeg sa. Det har også Kristelig Folkeparti gjort.

Det har for øvrig også Senterpartiet gjort, selv om Ola Gløtvold argumenterer som om man har vært imot at teknologien skal tas i bruk. Det SV sier her, er at man skal utvide indikasjonsområdet, men at man fortsatt skal ha etiske innfallsvinkler for når teknologien skal kunne tas i bruk, og at det blir en oppgave for det kommende storting å ta stilling til kjørereglene. Det å søke å framstille det som om man nå ikke skal ha etikk omkring dette, blir jo helt galt.

Det er også en annen side ved dette, nemlig en økonomisk side, som det blir viktig å diskutere: Hva er det fornuftig at man etablerer av tilbud i Norge ut fra rent faglige betraktninger, og hva er det fornuftig at man sier at man skal tilby i utlandet? Og hvor skal grensene gå, opp mot de resultatene som kan tenkes oppnådd? Det er en viktig debatt som vi også må ta med oss i neste stortingsperiode.

Per Steinar Osmundnes (KrF) [12:26:18]: Retten til liv er grunnleggjande. I Kristeleg Folkeparti har vi alltid meint at menneskelivet har ein ukrenkeleg eigenverdi, og at menneskelivet ikkje kan vurderast i forhold til noko anna formål. For Kristeleg Folkeparti er det derfor avgjerande at vi har eit samfunn der det er plass til alle, og der vi ikkje differensierer menneskeverdet etter kva eigenskapar eit menneske har.

Det er godt og vel eit og eit halvt år sidan vi vedtok lova om bioteknologi, ei lov der dei grunnleggjande etiske spørsmåla møter kompliserte vitenskaplege problemstillingar. Konklusjonen i lova då vart at mennesket skulle vere ukrenkeleg og ha ein tydeleg eigenverdi.

Eg trur ikkje det er noko parti på Stortinget som er ueinig i at det er kompliserte spørsmål, og at det kan vere vanskelege problemstillingar når teknologi og etikk møtest. Likevel vil eg seie at det er ein trist dag når ein i dag går til det skrittet å løyse opp i dei etiske barrierane og milepælane ein sette ned, for ein utvidar dette og går eit steg vidare. Etter at bioteknologilova vart vedteken, gjekk

ein første steget for ca. eitt år tilbake, og no tek vi neste steg.

Eg er, akkurat som representanten Alvheim siterte meg på frå Vårt Land, redd for at det nettopp er starten på eit samfunn der ein systematisk skal gå inn og finne det svakaste leddet. Eg er redd for at dette er ein politikk der ein seier at nokre eigenskapar vil ein ikkje akseptere i dette samfunnet, og dermed vel ein å fjerne desse. Kor skal i så fall desse grensene gå? Kven er det som skal vurdere kva som er eit avvik? Og kven har rett til å bestemme kven som har eit liv som er verdt å leve? NFU har gitt klar beskjed om at dei ikkje ønskjer dette. Gløtvold trekte fram Norges Handikapforbund, trur eg det var, som har kome med same innstilling.

Eg er faktisk fornøgd med dei eigenskapane som dagens ungdomsgenerasjon har. Eg synest ikkje at vi som politikarar skal gå inn og seie at nokre eigenskapar er meir verdt enn andre. John I. Alvheim må gjerne trekkje fram og vise konsekvensane av politikken. Så kan representanten Alvheim få lov til å seie at han blir såra. Men eg aksepterer ikkje at representanten Alvheim påstår seg såra ut frå ein karakteristikk, for det er ikkje snakk om ein karakteristikk. Det er snakk om å seie kva som er konsekvensane av den politikken som Stortinget til kvar tid vedtek. Dersom ikkje representanten Alvheim aksepterer at folk har eit ulikt syn på konsekvensane av ein politikk, bør også han tenkje litt igjennom dette.

Olav Gunnar Ballo har i dag sagt at det ikkje er nokon snuoperasjon frå SV. Dette sa han som saksordførar då vi behandla saka sist:

«Jeg vil si at vi som nasjonalforsamling vil framstå som naive hvis vi ikke lovregulerer det, slik at ikke forskerne selv alene skal bestemme premissene for dette.»

Det sa han i samband med spørsmålet om forskning på befrukta egg.

Beate Heieren Hundhammer (H) [12:29:54]: Alle har vi et mål om å kurere flest mulig sykdommer, unngå sykdommer, og at det blir født flest mulig friske barn. Men for noen av oss finnes det visse grenser. En av grensene går ved å gjøre et liv til et middel istedenfor et mål i seg selv. En annen grense går ved å vektlegge spesielle egenskaper ved fosteret, slik at det i praksis legges til rette for sortering av liv med bakgrunn i definerte egenskaper.

Etter Høyres syn må vi ha et samfunn hvor et liv er et mål i seg selv, og et humant samfunn må fortsatt ha aksept for at ikke alle individer som blir født, bestandig passer inn i en allmenn oppfatning av hva som er normalt.

Representanten Alvheim trakk fram belastningen på kvinnen. Han var også såret på grunn av representanten Osmundnes' uttalelser i media. Faktum er jo at representanten Alvheims oppfatning går på tvers av både det Kirken mener, og på tvers av det funksjonshemmedes foreninger mener. Ja, det er tungt å bære fram et handikappet barn – tyngre enn noen av oss som bare har fått friske barn, kan forestille oss, og det er en enorm belastning for familien. Men er da løsningen å tilby disse kvinnene at det skal bli lettere å slippe å bære fram disse barna, at det skal

bli lettere å fjerne disse barna som ikke er friske? Hva slags valgfrihet er det da vi tilbyr kvinnen? Det er ingen reell valgfrihet. Det vi da må gjøre sammen, er å legge til rette for at samfunnet gjør enda mer for disse kvinnene, gjør enda mer for disse familiene. Da snakker vi om å ta vare både på kvinnen og familien og det ufødte liv. Vi må ikke komme i en situasjon hvor vi ikke legger til rette for at kvinnen kan bære fram dette barnet. Det må fortsatt være akseptabelt å bære fram barn som ikke er funksjonsfriske.

Etter Høyres syn må det også være slik at det er etikken som styrer teknologien, og ikke teknologien og utviklingen som nye metoder som skal styre etikken. Jeg beklager at Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet er så opptatt av hvordan man kan utnytte teknologien, at man ser ut til å nedprioritere den etiske debatten og nedprioritere å ta en avveining mellom etikk og bruk av teknologi.

Jeg sier ikke at alt som står i bioteknologiloven, er absolute sannheter som skal stå der til evig tid. Men endringer i bioteknologiloven krever en grundig evaluering av loven, det krever omfattende høringsrunder og faglige vurderinger. Jeg beklager at Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet ikke tar dette på alvor.

Inge Lønning (H) [12:33:11]: Rollen som lovgiver er i sin alminnelighet en krevende rolle, og på det saksområdet som dette dreier seg om, en helt usedvanlig krevende rolle; dels fordi det er et område hvor forskningen hele tiden flytter grenser for hva som er mulig å iverksette, og dels fordi det skaper meget sterke spenninger i forhold til nedarvede moraloppfatninger som hele vår samfunnsstradisjon har bygd på i 1 000 år.

Det positive ved komiteens innstilling er at den definitivt har skrelt av hastverkspoenget, som var selve det bærende poeng i det forslaget som representantene Alvheim og Nesvik fremmet. Det er gledelig, for om det er noe område som ikke egner seg for hastverksarbeid i lovgiverrollen, er det dette området. Det at komiteflertallet helt klart fastslår dette og sier at det skal skje en normal, grundig forberedelse før Stortinget på ny behandler bioteknologiloven, vel, det burde være selvsynlig. Men når det ikke er selvsynlig, er det nyttig at komiteflertallet slår det fast.

Etter å ha lyttet til debatten vil jeg også slå fast at representanten John I. Alvheim er alene i denne sal om å forstå komiteinnstillingen slik at den er en bestilling om «å endre loven på alle vesentlige punkter». Det er ikke det som står i innstillingen. Ja, strengt tatt er jo den ene del av det forslaget flertallet fremmer, egentlig feilformulert, fordi man bestiller en åpning som allerede er der i loven. I realiteten er ulikhetene i oppfatning i det flertallet som står bak forslaget, like store som de var forrige gang Stortinget behandlet saken, nemlig den gang man laget den unntaksbestemmelsen som står i dagens lov. Jeg er glad for at representanten Ballo fastholder den reflekterte tilnærming som har preget SVs standpunkt i saker av dette slag.

Det er en positiv ting til ved innstillingen, og det er at den vil bidra til å ta bort den unntaksbestemmelsen som nå

er skrevet inn i loven, og som er en meget uklar unntaksbestemmelse, og som nettopp bekrefter mitt poeng: Dette er et område som aldeles ikke egner seg for hastverksarbeid.

Sigbjørn Molvik (SV) [12:36:41]: Representanten Ola D. Gløtvold avsluttet sitt innlegg med å si at vi sjølsagt må ha en fortløpende evaluering og vurdering av disse viktige spørsmålene. Det er jeg enig med representanten Gløtvold i. Det er slik at vi i disse spørsmålene stadig vekk og i økende grad, sannsynligvis, i takt med den medisinske utviklingen vil møte situasjoner der ett viktig hensyn, f.eks. behandling av alvorlige sykdomstilstander, vil kunne møte etisk problematiske hensyn som vi også må ta. Denne debatten har vi hatt, og den har vi, og den kommer vi til å ha i SV. Jeg regner også med at andre politiske partier fortløpende har denne debatten.

Debatten i vårt parti har altså munnet ut i at landsmøtet ønsket en revisjon av enkelte elementer i bioteknologiloven. Men det betyr sjølsagt ikke at SV har forlatt føre var-prinsippet, eller ikke lenger har den samme respekt for menneskeverd og menneskeliv som før, slik representanten Woie Duesunds innlegg kunne antyde. Både våre merknader i innstillingen og representanten Olav Gunnar Ballos innlegg i debatten her i dag gjør det klinkende klart for dem som vil lese, og for dem som vil høre.

Det arbeidet som skal gjøres i forbindelse med gjennomgangen, skal skje på et forsvarlig medisinsk og etisk grunnlag og med omfattende høringsrunder, der sjølsagt også de funksjonshemmedes organisasjoner skal få si sin mening, og skal bli lyttet til, slik det har vært referert her i salen.

Så framstiller Osmundnes det slik at Kristelig Folkeparti er imot enhver bruk av preimplantasjonsdiagnostikk. Dette er jo ikke riktig. Spørsmålet blir hva slags lovgivning vi skal ha på dette området, ikke slik Osmundnes var inne på, om vi skal ha en lovgivning eller ikke. Det er det denne debatten dreier seg om, og skal dreie seg om, også i neste periode.

Britt Hildeng (A) [12:39:18]: Det er flere innlegg som har dreid seg om preimplantasjonsdiagnostikk, hvor en konkluderer med at det å åpne for dette vil innebære at en går mot et sorteringssamfunn. Jeg skulle ønske vi kunne være litt mer edruelige når vi diskuterer dette. Jeg har lyst til å minne om at vi før revisjonen av loven hadde en paragraf i bioteknologiloven som nettopp åpnet for preimplantasjonsdiagnostikk i forbindelse med alvorlige arvelige sykdommer. Det var den paragrafen, som hadde klare inngangsvilkår for å få preimplantasjonsdiagnostikk, som Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet gikk inn for å opprettholde. Det var en lovgivning som hadde vært der i flere år, og som kom til mens Gro Harlem Brundtland var statsminister. Det var en lovgivning som ble praktisert, og hvis en skulle ta de innleggene som har berørt dette, på alvor, skulle det tilsi at vi i den perioden var inne i et sorteringssamfunn. Men det var jo ikke slik det fungerte. Den gav hjelp til dem som hadde behov for den type hjelp. Og det er det som ble fratatt ved lovendringen.

Jeg synes at vi også skal være litt edruelige og ta innover oss den kunnskapen vi etter hvert nå får, hvor forskning og undersøkelser viser at man er meget tilbakeholden med hensyn til å ta abort på grunnlag av funksjonshemninger. Jeg tror at det har sammenheng med at vi etter hvert har fått et mye åpnere samfunn, et samfunn som tilrettelegger også for folk som er annerledes. Det er det – et samfunn som tilrettelegger – som kan hindre at vi får et sorteringssamfunn. Den politikken er det mye å hente i, for vi ser daglig eksempler på hvordan funksjonshemmede diskrimineres. Det er den andre siden av sorterings-samfunnet.

John I. Alvheim (FrP) [12:42:56]: Debatten så langt har heldigvis ikke blitt så ille som jeg hadde fryktet, men i og for seg ille nok når det gjelder å respektere andres menneskelige og kristne ståsted.

Jeg er veldig glad for innlegget fra helseministeren, som virkelig satte dette på plass: at vi kan ha ulike utgangspunkt også når det gjelder vår religiøse tro, og at vi kan komme til ulike konklusjoner i eksempelvis en sak som dette. Men så er det da noen, også i denne debatten, som mener at det kan man ikke. Og det er det som jeg synes er ganske problematisk. Jeg ser – med mitt utgangspunkt – på denne teknologien som en Guds gave til menneskeheten, mens man kan få inntrykk av at enkelte, også i denne sal, mener det motsatte. Det er veldig vanskelig for meg personlig å forstå.

Det har vært en del diskusjon om hvorvidt SV har gjort helomvending eller ikke i dette spørsmålet, og det er sannelig ikke så lett å analysere. Denne kryptiske merknaden de er med på sammen med regjeringspartiene, kan jo tydes alle veier, men er et dårlig skalkeskjul for det som vel er utgangspunktet for denne merknaden, nemlig kontakt mellom regjeringspartiene og SV for å prøve å komme seg noenlunde helskinnet ut av denne debatten. Det er jo det som er virkelighetens verden.

Så har bl.a. vi i Fremskrittspartiet fått kritikk, fordi dette skal være en hastesak, dette skal ikke gjennomføres på vanlig måte når man lager eller endrer lovforslag. Det har vi da aldri sagt, og aldri ment. Selvfølgelig skal dette følge en vanlig, normal saksbehandling. Men så vet vi også at saker som Regjeringen ikke liker, ofte tar uhorvelig lang tid. Det gjelder ikke bare denne regjeringen, det gjelder også tidligere og sikkert kommende regjeringer. Derfor er det presisert at dette lovforslaget skal komme så tidlig som mulig i neste periode. Det er jeg som forslagsstiller fornøyd med, og så får vi se hva som egentlig skjer til syvende og sist.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:46:26]: Dette er en sak som faktisk er full av paradokser. Det største paradokset ser en selvfølgelig når Kristelig Folkepartis representanter begynner å snakke om sine egne høyverdige verdier og rakke ned på andres, eller antyde at andre ikke har de verdiene. Da skal man sitte stille og lytte.

Det begynner å bli ganske underlig når det samme partiet sier følgende: Ja, vi skal kunne bruke teknikker som framkommer i andre land som følge av forskning, bl.a.

når det gjelder preimplantasjonsdiagnostikk og forskning på befruktete egg, men i Norge, nei, der synes vi det er mer høyverdig å kaste den samme type overtallige egg, istedenfor å forske på dem og kunne bruke dem i behandling av mennesker i framtiden. Hvor høyverdig er det da? Man bruker som argument at befruktete egg er spiren til et liv. Da er det jo pussig at de samme folkene sier at den spiren til liv skal vi kaste, hvis den er overtallig. Vi skal ikke bruke den til å forske på teknikker for å kunne behandle mennesker i framtiden. Det å kunne behandle mennesker, er ikke det også høyverdig? Er ikke en av grunnene til at vi jobber innenfor dette fagfeltet, nettopp at vi skal kunne være til hjelp for menneskeheten i framtiden ved å åpne for forskning, slik at vi kan finne nye teknikker? Hadde vi fulgt dette standpunktet for en del år tilbake, framkom det også når man begynte å snakke om transplantasjon av organ, og når det gjaldt å sette inn implantat. Bruk av framtidige teknikker må vi være åpne for. Det er viktig.

Så en kommentar til representanten Lønning, som hadde ordet her i sted, som viste til at Fremskrittspartiet hadde det travelt. Nei, da må representanten faktisk lese Fremskrittspartiets forslag, for det åpner for to ting. Det var ikke en fullstendig evaluering av hele bioteknologiloven som skulle gjøres innen utgangen av 2005, forslaget dreide seg om å åpne for det som gikk på forskning på overtallige befruktete egg og begrenset bruk av preimplantasjonsdiagnostikk. Det var ikke en fullstendig evaluering innen 2005. Så der tror jeg representanten Lønning må lese forslaget.

Og så til Kristelig Folkeparti: Når var dere imot alt som har med preimplantasjonsdiagnostikk å gjøre? Jeg har ikke sett noe forslag som går imot det. Da blir det jo litt underlig at representanten Osmundnes i sitt innlegg har argumentert med at hele systemet med preimplantasjonsdiagnostikk er galt, og så står han altså for et syn der han selv åpner for en viss bruk av det. Dette henger ikke på greip.

Per Steinar Osmundnes (KrF) [12:49:38]: I dei fleste debattar i denne salen når vi skal diskutere etiske problemstillingar, veit vi at representantar frå Framstegspartiet på slutten av debatten, eller i løpet av debatten, nesten alltid ønskjer å ta fram at Kristeleg Folkeparti kjem med karakteristikkar av andre folk sine meiningar, og at Kristeleg Folkeparti alltid lyftar sine egne verdiar opp som dei mest høgverdige og etiske.

Eg trur at dersom ein gjer ein gjennomgang og analyse av denne debatten, vil ein sjå at det har komme tre tydelege karakteristikkar i denne debatten. Det kom frå representanten John I. Alvheim, der han gav uttrykk for at vedkommande som no står på talarstolen, var umoden og kunnskapslaus på dette feltet. Han brukte også omgrepet «annenrangs mennesker». Eg har ikkje høyrte at noko anna parti i denne debatten har komme med karakteristikkar. Når ein diskuterer etiske problemstillingar, er ein nøydd til å akseptere at dersom ein har forskjellige syn, vil ein kunne få ulike måtar å leggje dette fram på. Det er jo ingen som seier at det eine synet er meir høgverdig enn det

andre, men det må likevel vere ein fullverdig respekt for å akseptere at det som Kristeleg Folkeparti meiner, er det etiske synet vi ønskjer å ha. Det må også den andre sida kunne akseptere.

Eg hadde faktisk håpt at Stortinget i 2005 skulle vere det stortinget som vågde å seie at samspelet mellom forskning og etikk faktisk var så utfordrande og så vanskeleg at vi ønskte å bruke svært lang tid på det, og at vi ønskte å setje menneskeverdet og menneskelivet i sentrum.

Det er jo litt spesielt at dei som átvarar mot dette, faktisk er dei funksjonshemma sine organisasjonar. Det er dei som átvarar mot dette samfunnet, og det er også dei personane som går ut og seier at dei er redde for at det skal bli eit sorteringssamfunn. Det dette forslaget kan opna for, er at ein skal sjå på fleire eigenskapar som ein har moglegheit til å sortere etter. Når ein opnar for fleire moglegheiter, går ein også eit steg nærmare sorteringssamfunnet.

Eg har tidlegare i dag snakka med Hanne Mathiassen, som fekk Livsvernprisen i år for eit fantastisk engasjement i kampen for menneskeverdet. Ho var uroleg og sterkt bekymra for det som skulle skje i denne salen her i dag. Eg sa til ho at mitt håp var at SV, som har gitt oss det litle håpet om at ein skal få ein skikkeleg gjennomgang av dette, også ser at det er moglegheit til å snu. No hadde jo SV landsmøte omtrent rundt påsketider. Då var det mange av oss som fekk sjå reklamen med Severin Suveren, som sa at det var ingen skam å snu. Eg håper også at det blir nye landsmøtevedtak i SV som fører til at ein kan komme tilbake igjen til det ein hadde, og at Hanne Mathiassen, dei funksjonshemma sine organisasjonar og andre av oss som har vore tydelege i frykta for eit sorteringssamfunn, skal få sjå at SV går tilbake til det dei har stått på før.

Bent Høie (H) [12:52:53]: Hildengs henvisning til Gro Harlem Brundtlands tid som statsminister gir ikke mening, for det første fordi den teknologiske utviklingen ikke var kommet så langt da, og for det andre fordi forbud mot forskning på befruktete egg både da og nå har gjort det umulig å bruke preimplantasjonsdiagnostikk i Norge.

Spørsmålet dreier seg derfor om hva kriteriet skal være. Jeg oppfatter at Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet går inn for at kriteriet skal være alvorlig arvelig sykdom. La meg da fortelle om Deborah Kent. Hun er blind. Hun sier: Jeg baserer mitt liv på den overbevisning at blindhet er en nøytral egenskap. Den medfører noen problemer, som f.eks. ikke å kunne lese alminnelig skrift eller kjøre bil. Men i et bredere perspektiv har jeg den oppfatningen at mitt liv ikke ville ha vært bedre hvis jeg hadde hatt fullt syn.

Hun lider av Lebers kongenitte amaurose, en arvelig, alvorlig sykdom som gir blindhet. Vi som kan se, kan ikke forstå at hun ikke ønsker å være som oss. Er det derfor Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet aksepterer at sanne som henne kan sorteres vekk, mens vi når det gjelder å velge et barn med blå øyne, reagerer alle sammen? Preimplantasjonsdiagnostikk er diskriminering når det brukes så åpne kriterier. Et enkelt trekk, i dette eksempelet blindhet, utsletter helheten ved mennesket. Både ved preim-

plantasjonsdiagnostikk og ved diskriminasjon er det ingen som vil finne ut resten.

Mennesker som Deborah Kent blir derfor møtt med forventninger om at hun skal ta i bruk metoder for å sikre at hennes egne barn ikke blir som henne selv, en forventning hun møter til og med hos sine nærmeste. Da sier hun: Jeg føler at jeg har feilet når jeg får den irriterende påminnelsen om at jeg gjennom mitt liv ikke har klart å endre deres perspektiv.

Dette opp-ned-perspektivet er i dag i ferd med å bli en del av vårt lovverk.

Jeg er overbevist om at etter hvert som vi flytter grensene for hva som er akseptable soteringskriterier, endrer vi også synet på mennesket og hva som aksepteres som et verdig liv. Det er også grunnen til at de funksjonshemmede organisasjoner har vært klare i sine advarsler.

Inge Lønning (H) [12:55:30]: Representanten Nesvik var så vennlig å spørre meg om jeg har lest det forslaget han er medforlagsstiller til. Svaret på det er ja. Og i det forslaget står det en helt presis tidsfrist: senest innen utgangen av 2005. Det er relativt uvanlig å bestille lovgivning med en slik tidsfrist. Det var det jeg konstaterte. Og jeg konstaterte med tilfredshet at det ikke er noe flertall i komiteen som ønsker å stille seg bak en slik bestilling.

Jeg pekte også på at den utvidede tolkning som representanten Alvheim gjorde av det forslag som han og representanten Nesvik står bak, nemlig at det dreier seg om en totalrevisjon av loven, og om å endre loven på alle vesentlige punkter, er det heller ingen andre i salen, heller ikke Arbeiderpartiet, som støtter. Det synes jeg er gledelig.

Da står man tilbake med en bestilling til Regjeringen som er relativt avgrenset, og som på det ene punktet, om preimplantasjonsdiagnostikken, egentlig heller ikke er spesielt presist formulert, fordi den forutsetter at vi i dag har en lov som vi faktisk ikke har. Men dette er av underordnet betydning. Det som er av overordnet betydning, er at Stortinget har fastslått at lovgivningsarbeid i dette felt skal foregå på en seriøs måte, og ikke etter hopp og sprettmetoden.

La meg så til sist, siden flere, bl.a. representanten Hildeng, har uttrykt seg som om sorteringssamfunnet ikke er en aktuell opsjon, få lov til å peke på at en meget sentral aktør i norsk debatt på dette området gjennom flere tiår, professor Berthold Grünfeld, i innlegg så vel i Aftenposten som i Vårt Land for en måned tid siden omfavnet begrepet sorteringssamfunn med begeistring og forlangte full åpning for preimplantasjonsdiagnostikk, med den begrunnelse at naturen – eller Vårherre, hvis man foretrekker det navnet – ikke gjør en god nok jobb når det gjelder å sortere bort det som ikke har livets rett. Dét er altså faktisk en måte å tenke på som finnes til og med hos meget sentrale premissleverandører når det gjelder biomedisinsk lovgivning i dette land.

Presidenten: John I. Alvheim har hatt ordet to ganger i denne debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

John I. Alvheim (FrP) [12:58:58]: Først til representanten Inge Lønning: Skal vi nå ta opp loven til ny vurdering i Stortinget, er det åpenbart og soleklart at da går man gjennom hele loven, inklusiv fosterdiagnostikk, ultralyd og hva det måtte være.

Når forslaget til vedtak ble som det ble, skjønte jo også vi at fem måneder ville være i korteste laget for å få gjort noe, når det ble så vidtgående. Dermed er vi med på flertallsinnstillingen, og tar ikke opp vårt eget forslag.

Så terper man fremdeles fra Kristelig Folkepartis side, men selv om man gjentar en ting flere ganger, blir den ikke mer forsvarlig av den grunn. Man snakker hyppig om sorteringssamfunnet i slike sammenhenger som denne. Da har jeg en direkte henvendelse til representanten Bent Høie: Vil du være snill og trekke tilbake din uttalelse om at Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet har en la det skurepolitikk i disse etiske spørsmålene? Det er en ganske alvorlig uttalelse.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [13:00:43]: Først vil jeg bekrefte at det er riktig at Kristelig Folkeparti er med i flertallet som åpner for preimplantasjonsdiagnostikk, men vi presiserer at det bare kan gjøres i spesielle tilfeller, ved alvorlig arvelig kjønnsbundet sykdom uten behandlingsmuligheter. For oss er dette vanskelig, fordi det er problematisk å definere hva som er alvorlig arvelig sykdom. Jeg synes – og det sies i debatten i dag – at vi skal ha respekt for hverandres ståsted. Det er ganske sterkt av representanten Alvheim å beskyldte Kristelig Folkeparti for å si at alle kvinner som tar abort, skal betegnes som annenrangs mennesker. Det er noe Kristelig Folkeparti aldri har sagt, og aldri vil si. For oss er det viktig at vi gjør noe for dem som føder barna. Vi vil også gjøre noe for dem med funksjonshemmede barn, og det har vi gjort ved flere stortingsmeldinger og lovendringer. Men her kan vi gjøre mye mer alle sammen.

Representanten Nesvik angriper Kristelig Folkeparti for ikke å ville forske. Hvis han hørte godt etter under mitt innlegg, er det nettopp det Kristelig Folkeparti ønsker. Men vi ønsker å gå en mindre problematisk etisk vei, nemlig å forske på adulte stamceller. Vi har gitt penger til det, og jeg synes vi kunne gå sammen om å gjøre det, for det er mindre konfliktfylt.

Jeg brukte ordet «helomvending» om SVs støtte til enkelte elementer i bioteknologiloven. Jeg er glad for at SV nå står fast på det meste, og at dette ikke er et pålegg om en endring «på alle vesentlige punkter», som representanten Alvheim uttrykte det.

Presidenten: Inge Lønning har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Inge Lønning (H) [13:02:59]: Siden representanten Alvheim gjentok sin meget vidtgående tolkning av hva vedtaksforslaget går ut på, og til og med hevdet at dette er soleklart, må jeg få konstatere at det som er soleklart etter

forløpet av denne debatt, er at ingen, absolutt ingen, har støttet Alvheims fortolkning av hva forslaget går ut på.

Britt Hildeng (A) [13:03:56]: Jeg tror nok at en må forstå flertallet dit hen at det er en gjennomgang og revidering av bioteknologiloven en ønsker, og at det er flere områder som en ønsker revidert. Blant annet påpekte representanten Ballo to helt konkrete områder utover det som er nevnt i vedtaksforslaget.

Statsråd Ansgar Gabrielsen [13:04:40]: Et sentralt spørsmål har vært tolkningen av merknadene og det som er innstillingen til vedtak, i forhold til hva som er bestillingen. Jeg tror, etter som jeg hører innleggene, at jeg må lese gjennom debatten for å danne meg et helt klart bilde, i den grad det er mulig. Men det er ingen tvil om at det er snakk om å sette i gang et arbeid på dette området i neste stortingsperiode.

Jeg har bare et par-tre korrigeringer, slik at det ikke skal feste seg noe som sannsynligvis ikke er riktig. Representanten Hildeng nevnte tidligere at dette med preimplantasjonsdiagnostikk var gjennomført og utført i Gro Harlem Brundtlands regjeringstid og utover – jeg husker ikke akkurat årstallet det var snakk om. Men jeg kan opplyse om at så langt norske helsemyndigheter kjenner til, har det aldri vært utført preimplantasjonsdiagnostikk etter den gamle loven.

Når det gjelder et sentralt ord knyttet til det temaet vi snakker om, ordet «sorteringssamfunnet», synes jeg det er betimelig å peke på en sentral skikkelse som Inge Lønning pekte på, nemlig Berthold Grünfeld. Alle vi som er i denne salen, vet at det er foretatt lovgivning som åpenbart har den konsekvens – om det ikke var hensikten, så er det et faktum – at mellom 90 og 95 pst. av fostre som har Downs syndrom, blir abortert. Da må vi vel i rettferdighetens navn kunne si at i hvert fall en del av dette bildet etter mitt skjønn fortjener betegnelsen «sorteringssamfunnet». Er vi så kommet til veis ende i sorteringssamfunnet? Det tror jeg ikke på noen måte vi er. Jeg tror utviklingen fremover vil gjøre at det vil bli nye muligheter, og jeg frykter at et flertall i Stortinget i neste periode og i perioder deretter ytterligere vil forsterke berettigelsen av å karakterisere området og samfunnet vårt som et sorteringssamfunn. Det er helt åpenbart at på disse områdene vil enkeltindivider og vi som samfunn tidvis ha kolliderende synspunkter. Det betyr ikke at jeg ikke har respekt for og forstår de individene som fatter beslutninger ut fra sin individuelle situasjon. Det som er spørsmålet, er om vi som samfunn skal legge til rette for å stille våre borgere overfor slike alternativer, med de konsekvenser det kan ha også for samfunnet.

Presidenten: Olav Gunnar Ballo har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Olav Gunnar Ballo (SV) [13:07:56]: Man har fått en debatt om fortolkning av begrepet «gjennomgang». Jeg brukte ett eksempel, nemlig at man har åpnet for at barn

skal ha rett til å kjenne sitt biologiske opphav. Men det eksemplet er ikke egnet til den fortolkning at det er viktig å gjøre endringer på veldig mange punkter i loven, det er jo et eksempel på at forutsigbarheten er viktig. Når det i dag fødes individer som er gitt denne muligheten, er det viktig at man har et så langsiktig perspektiv at når de individene fyller 18 år, har man i mellomtiden ikke på nytt endret premissene, slik at de nettopp får kjenne sitt biologiske opphav. Det er klart at det må være et poeng for en regjering, uansett om det er den sittende eller den kommende, å trekke linjene bakover når det gjelder bioteknologiloven, for å ta med seg de gode elementene som den loven har, og videreføre dem ut fra de prinsippene som ligger til grunn. Blant annet var det enstemmighet om lovens formålsparagraf, som det må være hensiktsmessig å ivareta intensjonen med når man senere skal ha en revisjon av loven.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:09:16]: Til representanten Lønning: Det er åpenbart at han har hatt problemer med ikke bare leseforståelsen, men også fortolkningen av den debatten som har vært her i dag.

Når man klarer å hevde at Fremskrittspartiets forslag ikke blir imøtekommet på noen som helst måte, er det interessant at de to spesifikke tingene som det står om i forslaget til vedtak fra komiteen, skal følges opp:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til revidert bioteknologilov og i den forbindelse åpne for begrenset bruk av preimplantasjonsdiagnostikk og forskning på overtallige befruktede egg.»

Dette er en veldig klar og tydelig bestilling, så den kan helseministeren iallfall ikke fortolke seg ut av.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 2759)

S a k n r . 4

Forslag fra stortingsrepresentant Olav Gunnar Ballo på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 2. juni 2005 (jf. Innst. O. nr. 93):

«Stortinget ber Regjeringen om å utarbeide en samlet arealplan for de arealer som helseforetakene disponerer, og legge denne planen fram for Stortinget i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2006.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 2759)

S a k n r . 5

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om pensjonar frå statskassa (Innst. S. nr. 215 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 52 (2004-2005))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 2759)

S a k n r . 6

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Heikki Holmås, Øystein Djupedal og Jørund Leknes om å gi opphold for irakiske flyktninger i Norge som fikk midlertidig opphold uten rett til familiegjenforening i 2000 og 2001 (Innst. S. nr. 229 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:65 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til 5 replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Kari Lise Holmberg (H) [13:12:10] (ordfører for saken): Denne saken gjelder søknad om asyl for irakere som har hatt opphold i landet etter § 8 annet ledd i utlendingsloven. Det er de såkalte MUF-erne som denne saken dreier seg om. SV ber om at det utarbeides en forskrift hvor botid i riket tillegges vekt, ved vurdering av hvorvidt det foreligger en særlig tilknytning til riket.

Flertallet i komiteen ønsker ikke å imøtekomme forslaget fra representantene fra SV. Regjeringspartiene står sammen med Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet i all hovedsak. Fremskrittspartiet har for øvrig et eget forslag i tillegg, men jeg regner med at representanten fra Fremskrittspartiet selv redegjør for dette i sitt innlegg. Jeg regner med at representantene fra de øvrige partiene vil redegjøre for sitt syn.

Høyre mener det er viktig med en human og regulert innvandringspolitikk. Norge skal fortsatt ta imot mennesker som oppfyller kravene til asyl. Norge skal også gi mennesker som trenger helt nødvendig beskyttelse, opphold i landet vårt. Vi skal fortsatt ta imot overføringsflyktninger via FNs høykommissær for flyktninger. Jeg er glad for å si at vi i disse fire årene har ført en konsekvent politikk. Regjeringen har her i salen fått tilslutning til svært mange av sine forslag innenfor innvandringsområdet.

Også innvandringspolitikken vil nødvendigvis måtte bli justert i tråd med de behov og utfordringer samfunnet til enhver tid står overfor. I en globalisert verden vil kriger og konflikter i andre land berøre oss mer enn før. Flyktingstrømmene har da også i perioder vært til stede. Jeg vil framheve det arbeidet Regjeringen har gjort, både for å ta imot flyktninger og for å behandle dem så godt som mulig og med verdighet, og også for at flest mulig flyktninger skal få muligheten til å vende hjem igjen når forholdene i hjemlandet tilsier at hjemreise er forsvarlig. Den saken vi nå skal behandle, må ses i dette perspektivet.

En akseptert innvandringspolitikk tilsier at de vedtak som fattes, må være forutsigbare og konsekvente. De vel 2 000 irakiske kurdere som kom i 2000 og 2001, ble innvilget midlertidig oppholdstillatelse uten rett til familie-

gjenforening eller bosettingstillatelse i Norge. De fikk en individuell og grundig vurdering.

Det ble konkludert med at de ikke var flyktninger eller hadde rett til asyl. Den midlertidige tillatelsen ble gitt fordi man ikke hadde mulighet til å tvangsreturnere den irakiske gruppen. Men det må likevel sies at det ikke har vært praktiske hindringer for frivillig hjemreise til Irak for dem.

Jeg er kjent med at gruppen ikke har ønsket å rette seg etter lovlig fattede vedtak, og vil gi uttrykk for at jeg mener det vil være uheldig om slik atferd belønnes. Det må dessuten sies at etter det gjeldende regelverk fortsatt skal foretas en helhetsvurdering av om det foreligger sterke menneskelige hensyn som tilsier at den enkelte iraker skal få bli i Norge.

Departementet har også sendt ut på høring et forslag som innebærer at irakere som tidligere har hatt midlertidig tillatelse, skal få særskilt anledning til å søke om å få en ordinær arbeidstillatelse i Norge. Dette er både en imøtekommelse i forhold til gruppen og en erkjennelse av at irakere med fast arbeid oppfyller et behov for arbeidskraft som landet vårt trenger.

Signe Øye (A) [13:16:27]: Formålet med forslaget fra SV er å gi irakiske kurdere som tidligere hadde midlertidig og begrenset arbeids- og oppholdstillatelse, enda en ny vurdering med sikte på å gi alle i denne gruppen opphold i Norge. Forslagsstillerne mener at lang botid i landet skal vektlegges.

Arbeiderpartiet mener at det er riktig å starte med begynnelsen i denne saken når vi skal vurdere den. Gruppen kom i 2000 og 2001. 2069 personer fikk innvilget midlertidig oppholdstillatelse uten rett til familiegjenforening eller bosettingstillatelse. Det var et ekstraordinært vedtak, med begrensede rettigheter.

Arbeiderpartiet har konkludert med at vi vil gå imot forslaget til SV. Begrunnelsen for det er at alle som kom, fikk en individuell vurdering da de søkte om asyl i Norge etter at de var kommet hit, men både UDI og klageinstansen konkluderte med at det ikke var behov for beskyttelse etter FNs flyktningskonvensjon, og at de således verken var flyktninger eller hadde rett til asyl i Norge.

Det andre viktige punktet i vår politiske vurdering er på hvilket grunnlag de kurdiske irakerne ble gitt midlertidig oppholdstillatelse. Arbeiderpartiet er uenig med SV i at gruppen som kom på slutten av 1990-tallet, kom som flyktninger uten mulighet til retur da de ble gitt kollektiv beskyttelse. Dette er ikke i tråd med de faktiske forhold, som er at Regjeringen etter en helhetsvurdering gav midlertidig oppholdstillatelse på helt spesielle vilkår, fordi det på den tiden ikke var mulig med tvangsretur til Irak. Derfor ble det gitt midlertidige tillatelser av ett års varighet i 2000 og 2001.

At gruppen har vært her i fire år og etter hvert har fått tilknytning til riket, er vi ikke uenig i. Men at det skal være grunnlaget for å gi et kollektivt opphold til alle, er det ikke like lett å være enig i. Det ville i så fall bety at vi gir varige tillatelser til en gruppe personer fordi disse ikke har ønsket å rette seg etter lovlig fattede vedtak. Arbeider-

partiet mener at manglende samarbeid og vilje til å rette seg etter pålegg ikke bør belønnes. Og hva slags rettferdighet eller rettferdig samfunn blir det ved en slik avgjørelse? Hva med alle dem som har søkt og fått avslag, og som har rettet seg etter det og forlatt landet, fordi de har akseptert vedtaket og norsk lov og rett?

Vi må være ytterst forsiktig med ikke å undergrave en regulert innvandring og troverdigheten til asylinstituttet vårt. Vi må også henlede oppmerksomheten på det siste brevet komiteen fikk fra statsråden, datert 1. juni, om at samarbeidet mellom den irakiske ambassaden i Stockholm og politiet er god, og at politiet nå forutsetter at nødvendige reisedokumenter i stor grad vil kunne utstedes der politiet kan framlegge tilstrekkelig dokumentasjon som grunnlag for sikker identitetsfastsettelse. Med andre ord, retur kan gjennomføres i betydelig større grad enn tidligere.

I tillegg til det har statsråden sendt ut på høring en forskrift der man også vil kunne få arbeidstillatelse og fortsette å bo her i landet, dersom man i dag har et arbeid og kan forsørge seg selv.

Derfor støtter Arbeiderpartiet flertallsinnstillingen i saken.

Per Sandberg (FrP) [13:20:45]: Jeg tror det er grunnlag for å spørre forslagsstillerne om de har vurdert konsekvensene av et slikt forslag hvis det skulle få flertall.

Denne gruppen kom altså til Norge i 2000 og 2001. Vi er nå inne i 2005. Vi får nesten ukentlig tilbakemeldinger til Stortinget om mennesker som sitter i mottak, og som har flyktningstatus, som har oppholdt seg i Norge i lengre tid enn denne gruppen her. Hvis det er slik at vi nå skal åpne for en særbehandling av denne gruppen, vil jo det medføre en endret praksis, og det vil si at vi må gi automatisk opphold til flere hundre, kanskje flere tusen andre som er i noenlunde samme situasjon. Det er Fremskrittspartiet imot.

Så vil jeg også forsiktig få lov til å si at årsaken til at vi er oppe i denne situasjonen, og årsaken til at det fremmes denne type forslag, er jo i vesentlig grad den innvandringspolitikk og den integreringspolitikk som har vært ført i Norge. Der har da også forslagsstillerne hatt medinnflytelse. Jeg ville bare nevne det også.

Det er selvfølgelig slik, som også representanten Øye var inne på: Vi kan ikke endre praksis for vår innvandringspolitikk slik at det gis signaler om en premiering i forhold til det å gi opphold og annen status i Norge, når vi vet at enkelte ikke følger opp det som er regulert i lov.

Vi i Fremskrittspartiet har faktisk prøvd i denne innstillingen å tilnærme oss og få flertall for en annen praksis, der det kanskje kan være mulig å vurdere å gi opphold til enkelte, men ut fra at det enkelte menneske gir uttrykk for å ha gjort en innsats selv i forhold til å ha lært seg språket, vist innsatsvilje i forhold til integrering, osv. Dette ligger i Fremskrittspartiets forslag nå. Det er klart at etter så mange år i Norge skulle en kanskje tro og forvente at denne gruppen mennesker – når SV og andre har gitt dem forhåpninger, falske forhåpninger – hadde brukt noen ressurser på å integrere seg i det norske samfunnet. Det mang-

ler litt fokusering på det. Jeg skal ikke uttale meg generelt om alle i denne gruppen, men vi vet at mange i den gruppen som vi omtaler her, ikke har vist den største interessen for å integrere seg i det norske samfunnet.

Jeg har ikke noe mer å tilføye i debatten, annet enn at jeg vil fremme det forslaget i innstillingen som Fremskrittspartiet står bak.

Presidenten: Representanten Per Sandberg har tatt opp det forslaget han refererte til.

Heikki Holmås (SV) [13:24:31]: Jeg mener denne saken handler om en stor urett som er blitt begått, og som vi hadde hatt muligheten til å rette opp igjen gjennom et annerledes vedtak i stortingsalen. Dette er en urett mot en stor gruppe mennesker på flukt fra et område som har vært hjem søkt av diktatorer, undertrykkelse, brudd på menneskerettighetene, bruk av kjemiske våpen og systematisk undertrykkelse av én folkegruppe, nemlig kurderne.

Jeg synes det er litt foruroligende å høre representanten Per Sandberg stå her og snakke om denne gruppen mennesker som altså har flyktet fra et område der forholdene var slik at Fremskrittspartiet stod i første rekke og sa: Den mannen som styrer dette landet – altså Saddam Hussein – er så despotisk at vi er nødt til å gå til krig i strid med verdenssamfunnets regler for å få ham fjernet. Per Sandberg sier nå at det antakeligvis ikke var så ille der at de måtte være på flukt fra Irak, og at disse menneskene vel egentlig var lykkejegere.

Helt siden de kom i 1998 og 1999, de 2069 som senere fikk midlertidig opphold i 2001 og 2002, har FN's høykommissær for flyktninger frarådd tvangsmessig retur til området. Derfor mener vi det samme som det Høykommissæren har gitt uttrykk for, nemlig at man skal være veldig varsom med kun å gi midlertidig opphold til mennesker som er på flukt. På et eller annet tidspunkt må det omgjøres til et permanent opphold, hvis man ikke er i stand til å returnere folk. Og når FN sier at vi ikke skal tvangsreturnere mennesker til Irak, mener jeg at vi på ett tidspunkt må skjære igjennom og si: Nå skal menneskene få bli, nå har midlertidigheten vart lenge nok, nå er det tid for å sette foten ned.

Jeg synes det er grunn til å minne om at Utlendingsdirektoratet i sin høringsuttalelse om et forslag fra Regjeringen om at man ikke skulle ta hensyn til at denne gruppen hadde vært lenge i landet, sa følgende:

«Våre prinsipielle syn er at de helt spesielle omstendighetene knyttet til nettopp denne avgrensede gruppens langvarige opphold i Norge tilsier innvilgelser på humanitært grunnlag i betydelig flere saker enn det departementets forslag legger opp til. Vi presiserer at det ikke er vår mening at alle disse sakene bør innvilges på generelt grunnlag, men at de på vanlig måte skal undergis en individuell behandling av hver enkelt sak. I de individuelle vurderingene vil forhold som blant annet fortsatt kvalifisert tvil om identiteten og straffbare forhold som vil kunne medføre utvisning bli tillagt vekt mot å innvilge.»

Poenget var at utlendingsmyndighetene – altså statsråd Erna Solbergs fagmyndigheter – mente at disse menneskene i mye større grad enn det det her legges opp til, burde få innvilgelse.

Det var bakgrunnen. Da det ble fremmet et forslag og vi nå har fått en forskrift som trådte i kraft 15. mars i år, som sier at det at folk har vært lenge i landet på midlertidig opphold, ikke skal tillegges vekt, syntes vi det var en stor urett. Man måtte sette foten ned. Derfor fremmet vi dette forslaget.

Jeg mener at det man har gjort i denne saken, nemlig å gi rom for at de menneskene som har arbeid, skal få opphold, er å innføre et helt nytt prinsipp i flyktningpolitikken – et prinsipp som Erna Solberg i mange debatter har harselert over at SV tidligere har foreslått å bruke. Vi mener at det er helt uriktig at en hel gruppe som i utgangspunktet har søkt om status som flyktninger, som ikke har kunnet returnere til området sitt, og som vi ikke tvangsmessig har kunnet returnere, skal omdefineres fra å være beskyttelsessøkere til å være arbeidssøkere, at kun den gruppen mennesker som har fått arbeid, skal få bli, og at alle de som eventuelt er syke, som ikke har fått jobb, som har vært ute av arbeidslivet fordi de har mistet jobben, ikke skal få bli. Det er en måte å føre politikk på som etter min oppfatning er hjerterå, og som jeg stusser over at Kristelig Folkeparti kan være med på.

Husk at kommunene ikke vil få integreringstilskudd for denne gruppen, og de vil ikke bli tillagt noe opplegg for integrering. Jeg mener at dette er en lite framtidsrettet politikk, som i hvert fall ikke er rettet inn mot den svakest delen av denne gruppen.

Jeg har sluttet å være skuffet over at statsråd Erna Solberg ikke akkurat er en forkjemper for rimelighetshensyn i flyktningpolitikken. Men jeg må si at jeg er spesielt skuffet over Venstre og Kristelig Folkeparti, som i Trondheim har tatt til orde for at denne gruppen må bli, og over Arbeiderpartiet, som i sitt nye program har sagt at man (presidenten klubber) må ha mulighet til å vurdere saker på nytt. Denne saken har vært en slik type sak.

Presidenten: Da gjenstår det bare å ta opp forslaget.

Heikki Holmås (SV) [13:29:44]: Jeg tar opp forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Presidenten: Representanten Heikki Holmås har tatt opp det forslaget han refererte til.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [13:30:09] (leiar for komiteen): 2 069 irakiske kurdarar fekk mellombels opphald utan rett til familiesameining eller busetjingsløyve i Noreg i 2001. Retur til Irak har tidvis vore umogleg. FN har åtvåra mot ufrivillig retur. Retur til Irak kan òg bli vanskeleg framover.

Senterpartiet meiner at SV gjennom Dokument nr. 8:65 har teke eit prisverdig initiativ. Vi tok opp spørsmålet om ei nærmare vurdering av framtida til denne gruppa i samband med behandlinga av St.meld. nr. 21 for 2003–2004 om styringsforhold på utlendingsfeltet. Den gongen ynskte

fleirtalet ikkje å gjera noko. Seinare har departementet komme på andre tankar.

Departementet har erkjent at denne gruppa vi her snakkar om, har budd her i over fire år. Mange av dei har hatt arbeid, har teke utdanning og har fått tilknytning til Noreg. Difor er det no ei forskrift på høyring som gir dei som har arbeid, moglegheit til å søkja arbeids- og opphaldsløyve. Det er bra så langt. Men Senterpartiet meiner at alle i denne gruppa bør få ein rett til ei individuell vurdering av si sak på nytt. Vi meiner det er grunn til å stilla spørsmål ved denne sorteringa. Kanskje er det slik at nokre av dei som ikkje har arbeid, nettopp er dei som meir enn nokon treng å få tryggleik omkring sin kvardag og omkring framtida.

I ei tid med så mykje fokusering på integrering er det heller ikkje tvil om at ein ville fått ei langt større moglegheit til det, noko som ville vera ein fordel både for styresmaktene sentralt og lokalt og for den enkelte dette gjeld, fordi kommunane då hadde fått integreringstilskott og kunne tilrettelagt for introduksjonsprogram.

For ei tid tilbake var menneskerettsministeren frå Nord-Irak her på Stortinget og møtte representantar frå fleire parti. Han understreka kor vanskeleg det var for dei som ikkje sjølv returnerte frivillig, men at det òg er kurdarar som har returnert frivillig, og som er med på å byggja opp den delen av landet sitt. Difor er talet mindre no.

Senterpartiet legg vekt på det som er sagt her i innstillinga om at ein skal vera forsiktig i forhold til mellombels opphald. Det har vore vektlagt både internasjonalt og nasjonalt, i teori og praksis, stort måtehald med bruk av mellombels opphald. Eit direktiv frå EU understrekar òg dette, altså at mellombels opphald gjeld i krisesituasjonar, i massefluksituasjonar.

Vi er einige i det som vart gjort i 2001, men det er heilt klart at det forpliktar i forhold til ei gruppe som altså har budd her i minst fire år. Vi legg òg vekt på at det forslaget som SV i dag fremmar, er i tråd med eit forslag som departementet si eiga fagmyndigheit UDI har tilrådd. Vi kjem altså til å støtta SV sitt forslag.

Statsråd Erna Solberg [13:34:31]: Bare noen korte merknader.

Jeg er glad for at flertallet i komiteen ikke bifaller forslaget. Jeg har også lyst til å understreke at det er en del i begrunnelsen for forslaget som er helt uriktig, og det er på ganske sentrale punkter. Alle i den gruppen vi snakker om her, fikk en individuell og grundig vurdering da de søkte asyl i Norge. Årsaken til at de fortsatt oppholder seg i Norge, er at de ikke ønsker å rette seg etter lovlig fattede vedtak. Hadde forslaget fått flertall, ville det vært en belønning av manglende samarbeid og manglende vilje til å rette seg etter gyldige vedtak.

Så har jeg lyst til å kommentere et par ting som er sagt i debatten. For det første er det slik at jeg oppfatter at representanten Heikki Holmås må ha en annen oppfatning av beskyttelsessituasjonen i Nord-Irak enn det alle fagmyndighetene som har behandlet disse sakene, har, og det departementet har. Hovedessensen i innlegget hans var at han mener at det er et beskyttelsesbehov, og at det har vært et beskyttelsesbehov. Det er altså avgjort av de

myndighetene som har vurdert dette. Det er også relativt godt dokumentert, da vi vet at mange med norske reisedokumenter, i den perioden det er snakk om, faktisk reiste tilbake over grensen til Nord-Irak og oppholdt seg der i perioder – noen mer kjente enn andre.

Det er også feil slik det er oppfattet, at om man hadde vedtatt dette forslaget, ville det blitt utbetalt integreringstilskudd. For det er viktig å være klar over at denne gruppen ble flyttet ut i kommunene, og integreringstilskudd er utbetalt for hovedtyngden av denne gruppen i nesten hele tiden, slik at en eventuell permanent tilstand, hvis de altså hadde fått oppholdstillatelse, ville ikke ha utløst nye integreringstilskudd som sådan. Så det er et argument som i og for seg ikke har noe i denne saken å gjøre.

Jeg er helt enig i at det ikke nødvendigvis er hundre prosent logisk at jeg har valgt å lage en forskrift som vi har hatt på høring. Høringsfristen var 26. mai. Denne forskriften skal tre i kraft raskt. Men jeg synes av respekt for Stortinget at vi ikke burde la forskriften tre i kraft før Stortinget hadde ferdigbehandlet denne saken, selv om innstillingen forelå og vi visste at vi hadde støtte for det vi gjorde. Men det er i og for seg ikke logisk at vi har gjort det. For det er helt riktig at jeg er opptatt av at asylinstuttet ikke skal bli et arbeidsinnvandringsinstitutt. Jeg har derfor i mange diskusjoner påpekt, bl.a. overfor representanten Meltveit Kleppa, at hver gang det dukker opp en sak om folk som er i jobb, men som skal sendes ut og ikke har et beskyttelsesbehov, kan vi ikke bare gi dem tillatelse over bordet.

Det som er unikt og spesielt med denne gruppen, er selvfølgelig at de har en helt spesiell historie knyttet til hvilke tillatelser de opprinnelig hadde. Det gjør at dette har en begrenset og mye mindre smitteeffekt i denne situasjonen. Vi senket også kravene i det høringsutkastet vi hadde, med hensyn til hva slags type jobber en trenger å ha for å kunne få arbeidstillatelse.

Jeg mener at det er et forsøk på å finne en pragmatisk løsning på det. Men jeg er litt forbauset over at det at vi gjør det i denne saken, samtidig leder til at vi generelt bør kunne gjøre det, for det er en helt spesiell ordning. Og når jeg for én gangs skyld imøtekommer bl.a. det representanten Meltveit Kleppa i mange enkeltsaker syntes var viktig, får jeg høre av representanten Holmås at vi er hjerterå. Det er vi ikke. Vi er i denne sammenheng faktisk ganske milde.

Vi har nå, som vi også har skrevet til Stortinget, startet med noen tvangsmessige uttransporteringer av noen enkeltpersoner. Politiet rapporterer at de nå begynner å få et godt samarbeid. Hvor raskt vi kan komme i gang med de større utsendelsene av personer som nå oppholder seg her ulovlig, er fortsatt uklart, men gradvis tar også Irak imot personer som tvangsutsendes. Vi har valgt – og politiet har valgt – å ha som prioritet nr. 1 for utsendelse av landet de som også har straffedommer, i tråd med de prioriteringsregler vi har laget i utlendingsforvaltningen, at bl.a. kriminelle prioriteres for uttransport og hurtig saksbehandling raskest.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Signe Øye (A) [13:39:12]: Arbeiderpartiet er enig med statsråden i denne saken, men vi kan ikke underslå at det er et problem at mange av de irakiske kurderne vi i dag snakker om, har vært her lenge.

I brev av 6. juni i år viser statsråden til at det nå skjer endringer i forhold til retur.

Mitt spørsmål til statsråden er: Kan statsråden bekrefte at det nå er god grunn til å tro at samarbeidet mellom den irakiske ambassaden i Stockholm og politiet kommer til å gi resultater?

Statsråd Erna Solberg [13:40:02]: Ja, det er riktig at det fra politiets side rapporteres om bedre samarbeid, og at man har fått til enkelte tvangsmessige returer. Det forutsetter at man kan legge frem dokumentasjon på personlige opplysninger som også gjør at den irakiske ambassaden utsteder dokumenter.

Jeg har lyst til å være så ærlig overfor Stortinget å si at det er nok i denne gruppen litt mye doble identiteter som av og til dukker opp, som vi også har sett i enkelte saker i media, hvor det viser seg at det kan ta litt tid å rydde opp i forhold til den identiteten som tidligere er oppgitt i de sakene som er blitt behandlet i utlendingsforvaltningen, fordi det har vært forskjellige identiteter som har vært på bordet. Men vi opplever at samarbeidet blir bedre.

Situasjonen i Nord-Irak er fortsatt bra og stabil. Det er enkelte områder hvor det er problemstillinger, selvfølgelig, men dette er også den vurderingen som gjøres av utlendingsforvaltningen i den individuelle vurderingen av om man trenger beskyttelse eller ikke.

Per Sandberg (FrP) [13:41:27]: Jeg syntes faktisk det var noe interessant i det som statsråden nå sa i replikksvaret sitt. Men utgangspunktet for min replikk var det statsråden sa i forhold til å bruke asylinstuttet for å gi arbeidstillatelse. Jeg mener at statsråden møtte seg selv litt i døra her, for statsråden og Regjeringen har jo selv åpnet for den type praksis når det gjelder denne gruppen.

Jeg vil gjerne få statsråden til å utdype hva som gjør det spesielt i forhold til å åpne for at disse i enkelte tilfeller skal få arbeidstillatelse.

Samtidig vil jeg utfordre statsråden når det gjelder det som ble sagt i siste runde her med hensyn til forholdene i Nord-Irak. Er det nå slik at vi kan starte tilbakesending også ved bruk av tvang, og ligger forholdene til rette for det?

Statsråd Erna Solberg [13:42:33]: Det som er spesielt med denne gruppen, er at det er en avgrenset gruppe som på en måte kan isoleres fra effektene på andre, og at man dermed ikke vil få den effekten at asylinstuttet blir et arbeidssøkerinstitutt i fremtiden ved at man nå gjør denne enkeltoperasjonen knyttet til denne gruppen. Men det er ingen tvil om at dette også er problematisk i forhold til prinsippene. Men av og til er det slik at da får man trekke en linje, og så må man finne ut hvordan man kan finne en løsning som er god, og som skaper gode resultater. Så er det litt interessant at det som må være den beste indikasjonen på det som er Fremskrittspartiets forslag, er at de

som er godt integrert, skal få lov til å bli. Arbeidstilknytning er kanskje det enkleste eksemplet på at man på en eller annen måte er integrert i vårt samfunn, og at man har klart å gjennomføre det.

Bare til slutt når det gjelder tvangsreturer: Gradvis har vi fått til noen. Det er ikke slik at vi har en avtale om at flyplassene åpnes for stor retur, men politiet rapporterer at de mener at de kan iverksette flere av dem fremover.

Heikki Holmås (SV) [13:44:03]: For meg er det sentrale i denne saken at noen mennesker har kommet som asylsøkere til Norge i en periode der det ikke har vært mulig å returnere dem, fordi FNs anbefalinger har vært at man ikke skal returnere folk ufrivillig. De har vært i landet i en lang periode, en del av dem er godt integrert her, og en del av dem har hatt jobber og har mistet dem på grunn av at man har mistet arbeidstillatelsen sin, bl.a. Flere av dem som er her nå, har risikert å ikke engang ha midlertidig arbeidstillatelse i den perioden man måtte ha jobb, for å få lov til å bli.

Da er det grunnleggende spørsmålet som står igjen til statsråden: Mener statsråden at når man har gitt midlertidig opphold til folk, og hvis FN fortsatt ikke anbefaler ufrivillig retur, så kan man likevel aldri sette foten ned og si: OK, nå er det faktisk sann at du skal få bli? Dette dreier seg også om mange barn som er på disse mottakene nå.

Statsråd Erna Solberg [13:45:25]: En av de største politiske skillelinjene som for øyeblikket er i asyl- og innvandringspolitikken i Norge, går mellom SV og Senterpartiet på den ene siden og de øvrige partiene på den andre. SV og Senterpartiet mener at man gjennom en haug med enkeltformer for amnesti skal gjennomføre regler som innebærer at hvis man bare holder ut lenge nok i Norge og ikke samarbeider, får man opphold.

Det er disse enkeltsakene som Heikki Holmås er representant for, og han tar opp til stadighet saker om enkeltgrupper – det være seg voksne eller barn – og han har tidligere også hatt lovforslag om at man skal innføre den typen regler. Det ville undergrave asylinstituttet fullstendig som et institutt for beskyttelse og åpnet det som et immigrasjonsinstitutt fordi vi ikke klarer å returnere tvangsmessig.

Når man gav denne ettårige, midlertidige tillatelsen til opphold uten rett til familiegjening, var det et eksperiment som jeg ikke tror noen regjering kommer til å gjøre på nytt, for det var ikke noen god løsning. Det er bedre å gi avslag.

Men det har ikke vært slik at det ikke har vært mulig å reise hjem i denne perioden.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Per Sandberg (FrP) [13:47:12]: Jeg skal ikke bruke mer tid enn det som er tiden for en replikk. Men jeg synes det er å belaste statsråden for mye å ta en replikk på statsråden når det er innlegget til representanten Heikki Holmås

jeg gjerne vil kommentere, for jeg synes det var litt morsomt.

Én ting er at Heikki Holmås legger ansvaret for krigen mot Irak i hendene på Fremskrittspartiet i det norske stortinget. Det skal jeg nok akseptere. Men det Heikki Holmås glemmer i forhold til sin retorikk og sitt spill for galleriet, i ordets rette forstand, er at Saddam nå er fjernet. Da er det åpnet for at det kan bli litt mer demokratiske forhold, og dermed er det også enklere for disse menneskene å returnere.

Så hvis Heikki Holmås ville kritisere Fremskrittspartiet for å støtte krigen mot Irak, så vil jeg si at det har bidratt til – forhåpentligvis – å skape forhold i Irak og Nord-Irak som gjør at det er blitt bedre å bo i Irak og å returnere til Irak.

Heikki Holmås (SV) [13:48:33]: Det er to ting jeg vil kommentere i denne saken. For det første har jeg aldri brukt ordet «amnesti», og det mener jeg. For meg er det viktig å skille mellom det å gi et generelt amnesti og det å foreta en fornyet vurdering, på bakgrunn av det som Utlendingsdirektoratet sier. Foretar man en fornyet vurdering, skal man selvfølgelig vektlegge det som går på kriminalitet, på andre ting, som går på om man er barn, f.eks. – som jeg mener er viktig å vektlegge i hele denne saken. Det er en kjent sak at det går et grunnleggende skille mellom de menneskene her i salen som mener at man skal ha rom for å foreta en fornyet vurdering i en del tilfeller, og de som mener at det ikke skal være rom for det.

Over til Per Sandberg: Jeg vet ikke om Per Sandberg følger med i avisene og nyhetene, og jeg vet ikke om han ser det som alle andre som følger med, ser, nemlig at det fortsatt foregår dramatisk store mengder voldshandlinger i hele Irak. Det sprenges bomber i hele Irak, mer sentrert enkelte steder. Det kan ikke på noen som helst måte sies at det er fred i Irak.

Mitt grunnleggende argument i denne saken er at når mennesker er på flukt, og vi ser at FNs anbefalinger går ut på at mennesker ikke ufrivillig skal tilbakesendes, da må det være noe som vi legger vekt på, og som vi vurderer når vi skal treffe en beslutning om hvorvidt folk skal få bli her i landet eller ikke. Hvis ikke, havner man i en situasjon der mennesker som FN anbefaler at vi ikke skal tvangsmessig returnere, kan bli sittende i lang, lang tid i norske asylmottak og blir i Norge.

Det er her Arbeiderpartiet har foretatt en kursendring på sitt landsmøte, det er jeg veldig glad for. Men jeg er veldig lei meg for at det ikke kommer til uttrykk i denne saken, for her mener jeg at det virkelig ville være mulig å gjøre et annet vedtak enn det flertallet gjør i dag. Jeg er skuffet over Arbeiderpartiet.

Statsråd Erna Solberg [13:50:54]: Representanten Heikki Holmås sier at han ikke sier «amnesti». Det skjønner jeg godt, for det ville jo vært veldig klargjørende for folk med hensyn til å oppfatte hva som egentlig er konsekvensen. Men i enhver debatt jeg deltar i om spørsmålet ureturnerbare asylsøkere eller andre, stiller han meg følgende retoriske spørsmål: Mener ikke statsråden at det går

en grense for hvor lenge folk som vi ikke klarer å returnere, kan oppholde seg i dette landet uten at de får opphold?

Det er et ladet spørsmål. Hvis man svarer ja på det, er det i substans det samme som at man skal gi et amnesti – at så lenge du kan motarbeide en retur, så lenge du ikke samarbeider om identitet med norske myndigheter, og så lenge du unndrar deg effektuering av en tvangsutsendelse, kan du reelt sett på et tidspunkt bli her. Gevinsten, etter de årene som representanten Heikki Holmås måtte ha satt opp til slutt – for å svare på sitt eget retoriske spørsmål i samtlige av disse debattene – ville ha vært den grensen for hvor det alltid ville ha inntrådt et amnesti. Når jeg bruker ordet «amnesti», er det fordi jeg trekker ut det som faktisk er retorikken til representanten Heikki Holmås.

I fjor «reparerte» Stortinget dette med noe stortingsflertallet sa klart fra om var et engangsvedtak, at barn som hadde sittet i mottak i tre år, og hvorav hovedtyngden for lengst hadde fått ferdigbehandlet sakene sine, skulle få en human behandling, noe som i realiteten var en oppskrift på at alle skulle få opphold. Kritikken når det gjelder de få som ikke har fått opphold, har jo vist at det var intensjonen for representanten Heikki Holmås.

Nå har han de siste to dagene igjen startet en debatt, ett år etter, for det vil jo komme nye sånne saker. Det betyr jo det samme som at Heikki Holmås mener at barnefamilier bør gis amnesti etter tre år. Da blir det store spørsmålet: Hvor går grensen når det gjelder amnesti for de andre, altså de voksne, som ikke-barnefamilier i SVs politikk?

Presidenten: Heikki Holmås har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Heikki Holmås (SV) [13:53:24]: Jeg må innrømme at jeg blir litt provosert når statsråden kommer med dette, og det er to grunner til det. Den ene er at i forbindelse med det vedtaket vi fattet for ett år siden, der det aldri har vært tvil om at jeg og SV mener at det burde være sånn at barn ikke skal sitte lenger enn tre år i mottak, må vi skjære igjennom i forhold til barn hvis vi ikke klarer å få til tvangsmessig retur. Det mener vi, for barn skal ikke være underlagt sine foreldres valg. De skal ikke bli tvunget til å lide for sine foreldres valg. Jeg mener det er riktig i forhold til Barnekonvensjonen.

Men det vi vedtok i den samme forbindelse, var at statsråd Erna Solberg skulle komme tilbake til Stortinget med en sak der hun skulle gjennomgå hvordan hun har tenkt å sørge for at vi unngår å havne i lignende situasjoner senere. Statsråd Erna Solberg har altså tidligere i dag på TV 2 kalt meg for løgner fordi jeg sa at dette ikke er fulgt opp. Den gjennomgangen har vi aldri fått, og statsråden har sågar sagt at det har hun heller ingen intensjoner om at vi skal få.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 2759)

S a k n r . 7

Forslag fra stortingsrepresentant Heikki Holmås på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 31. mai 2005 (jf. Innst. O. nr. 86):

«Stortinget ber Regjeringen sette ned gebyret på søknad om statsborgerskap med utgangspunkt i selvkost.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 2760)

S a k n r . 8

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 31. mai 2005 (jf. Innst. O. nr. 86):

«Stortinget ber Regjeringen innføre en frivillig seremoni ved tildeling av nytt statsborgerskap uten troskapsløfte.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 2760)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Da er vi klare til å gå til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har Morten Høglund satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen stoppe flytteprosessen av Luftfartstilsynet til Bodø, og snarest bringe spørsmålet om flytting av Luftfartstilsynet tilbake til Stortinget for ny behandling.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 86 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.02.44)

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 32 (2004-2005) – om flytting av Luftfartstilsynet til Bodø – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget samtykkjer i at bompengeselskapet Svinesundsforbindelsen AS kan bli gitt driftsansvar i alle bomstasjonane.

Presidenten: Presidenten regner med at Fremskrittspartiet ønsker å stemme imot. – Det nikkes.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 83 mot 15 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 14.03.52)

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Bent Høie satt fram et forslag på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Dokument nr. 8:64 (2004-2005) – forslag fra stortingsrepresentantene John I. Alvheim og Harald T. Nesvik om endringer i bioteknologiloven som åpner for preimplantasjonsdiagnostikk og forskning på befruktete egg – avvises.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag til revidert bioteknologilov og i den forbindelse åpne for begrenset bruk av preimplantasjonsdiagnostikk og forskning på overtallige befruktete egg. Et forslag til revidert lov bes fremmet så tidlig som mulig i neste stortingsperiode.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet bifaltes innstillingen med 55 mot 45 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.04.42)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Olav Gunnar Ballo på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 2. juni 2005:

«Stortinget ber Regjeringen om å utarbeide en samlet arealplan for de arealer som helseforetakene disponerer, og legge denne planen fram for Stortinget i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2006.»

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 60 stemmer mot og 24 stemmer for forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.10)

Sonja Irene Sjøli (H) (fra salen): Voteringsanlegget virker ikke.

Hans Gjeisar Kjæstad (H) (fra salen): Jeg fikk ikke stemt.

Presidenten: Det er slik at når vi refererer forslag fra Odelstinget, leser presidenten opp hvem som er forslagsstiller. Da er det normalt slik at alle som ikke er med i det samme partiet som forslagsstilleren, skal stemme imot, hvis ikke annet blir oppgitt ved stemmeforklaring.

Men det er noe rart med voteringsanlegget, sies det, så vi tar voteringen om igjen.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 77 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.06.11)

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget gir samtykke til at det blir gitt pensjoner fra statskassa i samsvar med fremlagt forslag i St.prp. nr. 52 (2004-2005).

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

– forslag nr. 1, fra Heikki Holmås på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

– forslag nr. 2, fra Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet

Det votes først over forslaget fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å vurdere å gjøre adgangen til å få oppholdstillatelse, som kan danne grunnlag for bosettingstillatelse, avhengig av graden av integrasjon ut fra forhold som vandel, norskkunnskaper og tilpasningsdyktighet til det norske samfunnet, herunder evnen til deltagelse i arbeidslivet og å klare seg uten sosiale støtteordninger.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 84 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.07.05)

Presidenten: Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utferdige en forskrift som innebærer at det ved vurdering av søknad om asyl fra irakere som har hatt tillatelse i medhold av lovens § 8 andre ledd, jf. forskriftens § 21 andre ledd, begrenset i medhold av sjuende ledd, skal botid i riket etter at slik tillatelse ble gitt tillegges vekt ved vurderingen av

hvorvidt det foreligger en særlig tilknytning til riket etter utlendingslovens § 8 annet ledd.

Slik vurdering skal gis alle som ble innvilget midlertidig og begrenset oppholdstillatelse, og som siden ikke har blitt innvilget asyl eller opphold på humanitært grunnlag, med det formål at de som hovedregel skal kunne innvilges slikt opphold etter en individuell helhetsvurdering.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:65 (2004-2005) – forslag fra stortingsrepresentantene Heikki Holmås, Øystein Djupedal og Jørund Leknes om å gi opphold for irakiske flyktninger i Norge som fikk midlertidig opphold uten rett til familie-gjenforening i 2000 og 2001 – bifalles ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet bifaltes innstillingen med 79 mot 21 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 14.07.41)

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Heikki Holmås på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 31. mai 2005:

«Stortinget ber Regjeringen sette ned gebyret på søknad om statsborgerskap med utgangspunkt i selvkost.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 76 mot 23 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.08.07)

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Det voteres over forslag oversendt fra Odelstingets møte 31. mai 2005:

«Stortinget ber Regjeringen innføre en frivillig seremoni ved tildeling av nytt statsborgerskap uten troskapsløfte.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak forslaget, så presidenten regner med at Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget ble med 54 mot 45 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 14.08.42)

S a k n r . 9

Referat

1. (256) Forslag fra stortingsrepresentantene Ursula Evje og Jan Simonsen om at det settes i gang straks-tiltak for å fjerne 65–70 tonn kvikksølv om bord i ubåtvrak U-864 utenfor Fedje i Hordaland (Dokument nr. 8:99 (2004-2005))

Enst.: Sendes samferdselskomiteen.

Møtet hevet kl. 14.09.
